

zelena dežela

Glasilno Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

št. 163 / december 2020

Položaj obupen, pričakujemo ukrepe

V Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije opozarjamo na vse bolj pereče stanje na kmetijskih trgih v bolj ali manj vseh kmetijskih panogah.

str. 3

Skupaj soustvarjamo prihodnost kmetijstva

KGZS je skupaj z MKGP organizirala dvodnevni 35. tradicionalni posvet javne službe kmetijskega svetovanja

str. 7

Še je čas za olajšave

Novosti pri olajšavi za investiranje v osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost

str. 10

Certificiran les ima višjo vrednost

Največ gozdom v Sloveniji je certificiranih po sistemu PEFC

str. 12

S hvaležnostjo in veliko mero zaupanja v vse se poslavljamo od posebnega leta. V pričakovanju novega in z željo po nadaljnjem skupnem delu v dobro kmetijstva in gozdarstva vam želimo blagoslovljene božične praznike ter zdravo leto, polno veselja, sodelovanja in uspehov.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Upanje ne sme zamreti

Konec leta je vedno v znamenju iskanja stvari, dejanj in besed, ki so zaznamovale iztekajoče se leto. Vrstijo se razne prireditve, izbira se najboljšega športnika, kulturnika, delavca. Nekako si želimo narediti obračun s preteklim obdobjem. Tudi na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije vsako leto pripravimo izbor dosežkov oziroma pregled naših dejavnosti, ki jih potem predstavimo javnosti, tako novinarjem kot tudi drugim. Največkrat je težava prav v tem, kako med množico nalog, ki smo jih uresničili, izbrati resnično takšne, ki so bile pomembne za vas – člane zbornice.

Kaj pa letos? Po čem si bomo (boste) zapomnili leto 2020? Brez dvoma je tukaj »zmagovalec« samo eden: koronavirus. Kdo bi si mislil, da lahko tako majhna stvar tako močno spremeni naša življenja. Ne samo posameznikov, celoten ustroj naše družbe se je moral spoprijeti in prilagoditi novi resničnosti. Tudi zbornica se je morala prilagoditi in spremeniti način svojega delovanja. In čeprav se še vedno učimo ter iščemo prave poti, kako priti do vas, menim, da je bilo to iskanje dokaj uspešno. Kako se je, recimo, javna služba kmetijskega svetovanja spoprijela s pospešeno digitalizacijo svojega dela, pišemo v krajšem prispevku.

Marsikatera stvar v tem letu je bila drugačna. Tudi volitve v organe zbornice so bile najprej prestavljene, a smo jih potem izvedli še klasično, na voliščih. Že oblikovanje organov zbornice poteka povsem na novo, na daljavo. Tudi posvet javne službe kmetijskega svetovanja je potekal na daljavo in tudi usposabljanja so prilagojena novim zahtevam. Svetovalci se

učijo novih prijemov za prenos znanja do vas, spletni seminarji in video nasveti postajajo naša in vaša vsakdanjost. Vse to z namenom, da se delo zbornice ne ustavi niti za trenutek in da svoje poslanstvo opravljamo še naprej, ne glede na razmere, ki nam krojijo usodo.

Je pa nekaj, kar se ni spremenilo in česar tudi koronavirus ni odpravil. Še več, nekatere stvari je še poudaril in poglobil. Seveda govorimo o težavah, v katerih se nahaja slovenski kmet. Te so kot nekakšna stalnica, ki se drži slovenskega kmetijstva, in kljub takšnim ter drugačnim vplivom zunanjih razmer ne popuščajo. Pred desetimi leti smo govorili o prenizkih odkupnih cenah in danes spet opozarjamo na to. Takrat smo govorili o prenizki stopnji samooskrbe, tudi danes je tako. Nekoč smo govorili o veliki razdrobljenosti in zaraščanju kmetijskih zemljišč, danes lahko zgodbo ponovimo. Opozarjali smo na preveliko odvisnosti slovenskih kmetij od neposrednih plačil, enaka težava je tudi sedaj in nič ne kaže, da bo kaj boljše.

Smo torej v brezupnem položaju in bomo vrgli puško v koruzo? Raje ne, ker potem bomo imeli težave pri žetvi in se bodo še kombajni kvarili. Šalo na stran. Slovenski kmet še ne obupa tako kmalu (za zdaj), zato bo še naprej črpal iz svoje potrpežljivosti in iskal poti do rešitve. Predvsem pa se ne smemo predati malodušju, saj bosta dobra volja in upanje glede na negotovost, ki kar puhti iz sedanjih razmer, zelo iskani vrlini tudi prihodnje leto. Naj bo torej drugačno od letošnjega!

Robert Peklaj, urednik

**Strokovna gradiva
na spletu
www.KGZS.si**

www.kupujmodomace.si

**KUPUJMO
DOMAČE!**
KGZS

Spletna ponudba pridelkov in izdelkov slovenskih kmetij

Ostanimo zdravi

ROMAN ŽVEGLJČ

predsednik KGZS

Spoštovani bralci Zelene dežele, članice in člani Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije!

Prvič vas kot predsednik največje kmetijske stanovske organizacije pozdravljam v uvodniku našega glasila Zelena dežela. Z novo dolžnostjo sem prevzel tudi nove obveznosti, ki jih bom izpolnjeval po svojih najboljših močeh, da upravičim zaupanje vseh, ki ste odšli na volišča in oddali svoj glas. Še enkrat hvala vsem!

Prvi mesec novega mandata je bil v znamenju oblikovanja organov zbornice, a zaradi razmer, ki trenutno krojijo našo usodo, naše delo pri tem še ni končano. Oblikovati se morajo dokončno še sveti območnih enot, prav tako bomo začeli zbirati prve predloge za člane strokovnih odborov. Ti organi so za naše delo zelo pomembni, saj so osnovni člen v povezavi med vami, člani zbornice, in strokovnimi službami oziroma vodstvom. Glavno poslanstvo zbornice je prav zastopanje vaših interesov, ki jih prek območnih enot in strokovnih odborov lahko posredujete zborničnemu uradu. Zato želimo, da ti organi začnejo delati čim prej.

Položaj v slovenskem kmetijstvu je zelo resen. Vsak dan se soočamo s težavami, ki jih posledice koronavirusa in ukrepi, povezani z njimi, še poslabšujejo. Zato na zbornici sproti zelo dejavno spremljamo položaj in skušamo vplivati na odločevalce v slovenskem kmetijskem prostoru, da sprejmejo ustrezne protiukrepe za lajšanje oziroma odpravo teh težav. Nekaterih stvari ne bomo mogli odpraviti ali rešiti prek noči, zato vas prosimo za malce potrpežljivosti. Je pa vsak dan pomemben, zato od ministrstev, vlade in parlamenta pričakujemo, da bo zbornica ključen partner pri oblikovanju ustreznih rešitev za izboljšanje položaja slovenskih kmetov. Le tako bodo ukrepi, načrti in programi prilagojeni našim željam in bodo imeli pravi ter hiter učinek.

Konec leta je čas polaganja računov in načrtovanja. Čeprav se trenutno zdi, da bi bilo vsako načrtovanje lahko račun brez krčmarja (koronavirusa), je prav, da vseeno razmislimo, kaj želimo in lahko storimo prihodnje leto. V pričakovanju novega in z željo po nadaljnjem skupnem delu v dobro kmetijstva in gozdarstva vam želim blagoslovljene božične praznike ter zdravo leto 2021, polno zadovoljstva, sodelovanja in uspehov.

KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS

SPLOŠNE INFORMACIJE

Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE

Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si

Zelena dežela št. 163, december 2020 • Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki izhaja šestkrat letno in je za člane KGZS brezplačno. • Uredništvo: KGZS – Zelena dežela, Gospodinjka ulica 6, 1000 Ljubljana, tel.: 01/5136640, e-pošta: zelena.dezela@kgzs.si, splet: www.kgzs.si • Odgovorni urednik: Robert Peklaj • Novinar: Marjan Papež • Fotografija na naslovnici: Tomo Jeseničnik • Tehnično urejanje: Andrej Lombar • Jezikovni pregled: Marjana Cvirn • Fotografije: arhiv KGZS (če ni drugače navedeno) • KGZS ne odgovarja za oglasno vsebino. Tisk: Salomon, d.o.o. • Naklada: 92.000 izvodov • ISSN 1581-9027, spletna izdaja ISSN 2536-2119

Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je uspešno pridobila javno naročilo za izvajanje usposabljanj za mlade prevzemnike kmetij iz celotne Slovenije. Javno naročilo se nanaša na podukrep 6.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 za leto 2020.

Predmet javnega naročila in upravičenci

Predmet javnega naročila je usposabljanje mladih kmetov oz. upravičencev, katerih odločbe o pravici do podpore iz naslova podukrepa 6.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, ki so v letih 2018, 2019 in 2020 postale pravno močne in so v svojih poslovnih načrtih načrtovali izobraževanje v okviru cilja 10.1 vključitev v podukrep Podpora za dejavnosti poklicnega usposabljanja in pridobivanja spretnosti.

Letošnje posebnosti

Usposabljanje je 25-urno in bo zaradi epidemije potekalo na elektronski način. Mladi prevzemniki kmetij, ki so si v poslovnem načrtu zastavili omenjeni cilj, so s tem postali upravičenci do brezplačnih usposabljanj.

Na dom bodo po pošti prejeli vabilo (okoli 15. decembra 2020) z gradivom in povezavo na spletne strani, kjer bodo objavljena že posneta in urejena usposabljanja. Ta bodo razdeljena po posameznih sklopih na isti način, kot so opredeljena v razpisni dokumentaciji javnega naročila. Usposabljanje je za upravičence obvezno. Posebna pozornost velja za tiste upravičence, ki se jim izteka čas za doseg tega zastavljenega cilja iz svojega poslovnega načrta.

Kako naj ravnajo upravičenci

Mladi prevzemniki kmetij bodo na dom prejeli kuverto s Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije z navodili o tem, kako ravnati za doseg svojega cilja. Na poslanih spletnih straneh morajo slediti usposabljanjem in izpolniti anketo. Poštna pošiljka, ki jo bodo prejeli ob zgoraj omenjenem roku, bo opremljena s POVRATNICO. Povratnico morajo NUJNO vrniti na naslov KGZS, Gospodinjka 6, 1000 Ljubljana. S tem si zagotovijo upravičenost do vpisa v evidenco izobraževanj kmetijskih gospodarstev in prejmejo potrdilo o tem. To potrdilo je zelo pomemben dokument, ki ga bo treba ob pravem roku posredovati na Agencijo za kmetijske trge in razvoj podeželja Republike Slovenije. Potrdilo je dokazilo za dosežen cilj (izobraževanje v okviru cilja 10.1 Vključitev v podukrep Podpora za dejavnosti poklicnega usposabljanja in pridobivanja spretnosti) iz poslovnega načrta mladega prevzemnika kmetije.

Za vsakršno vprašanje se lahko obrnete na Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije (mag. Jožica Vodopivec Rozman, 01 51 36 642) ali na svojega kmetijskega svetovalca, ki bo imel ustrezne informacije o tem.

mag. Jožica Vodopivec Rozman, KGZS

Predstavitev agrarnih skupnosti v zborniku

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano bo v prvi polovici leta 2021 pripravilo mednarodni simpozij agrarnih skupnosti z naslovom »Agrarne skupnosti, posebna oblika posedovanja in upravljanja«.

Nameni simpozija so:

- celovita in mednarodna obravnava agrarnih skupnosti z različnih zornih kotov,
- sporočilo deležnikom, da si MKGP prizadeva za boljše pogoje delovanja agrarnih skupnosti,
- sporočilo javnosti, da so agrarne skupnosti posebna oblika lastnine v Sloveniji in del evropske dediščine.

Ker bi radi širši javnosti predstavili pomembnost agrarnih skupnosti v Sloveniji, v ta namen pripravljamo zbornik, v katerem bi radi predstavili čim več agrarnih skupnosti. Da bi dobili čim bolj celovit pregled agrarnih skupnosti v Sloveniji ter težave, s katerimi se soočajo, vas vabimo k predstavitvi vaše agrarne skupnosti.

Kako in kam poslati svoj prispevek?

Oblika vašega prispevka naj bo enostavna. Lahko pišete v vašem narečju, tudi na roko. Predvsem predstavite značilnosti in posebnosti vaše agrarne skupnosti. Zaželeno so tudi slike, ki ponazarjajo vaše delovanje. Ne ponavljajte tega, kar že piše v pravih vaših agrarnih skupnosti. Prispevek naj obsega največ pet strani, tudi polovica strani bo dovolj. Zaradi morebitnega stika z vami ob urejanju zbornika dodajte e-naslov in telefonsko številko. Rok za oddajo besedila je 10. januar 2021. Zbornik bo lažje urejati, če vaš prispevek pošljete prej, recimo do izteka letošnjega leta. Besedilo in morebitne slike pošljite na naslov: Jasmina Podlesnik, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano, Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana, ali na elektronski naslov: jasmina.podlesnik@gov.si ali nevenka.bogataj@gmail.com.

Egon Rebec

Čas za nove načrte

Z letom 2020 se izteka veljavnost območnih načrtov za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo. Iztekajoči načrti so bili prvi, ki so skupni tako za gospodarjenje z gozdom kot upravljanje z divjadjo. Pred tem so bili ločeni.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) poziva vse lastnike gozdov, da podajo pobude za izboljšanje gospodarjenja z gozdovi in upravljanje z divjadjo in se tako aktivno vključijo v oblikovanje strateških usmeritev. KGZS opozarja, da se lastniki gozdov osredotočite na probleme, ki jih imate pri gospodarjenju z gozdovi, kot recimo: ali so vaši gozdovi dovolj odprti z gozdnimi prometnicami; ali imate kakšne omejitve pri gospodarjenju zaradi posebnega varstvenega režima; ali imate omejitve pri količini poseka; imate probleme z prekomernim nabiranjem gozdnih sadežev, vožnjo v naravnem okolju, ježo

KGZS opozarja, da izpostavite tudi probleme pri pomlajevanju gozdov ali drugo škodo, ki vam jo povzroča divjad na gozdnih ali kmetijskih zemljiščih (sporočite, ali se soočate s problemom pomlajevanja gozdov, ali imate drugo škodo v gozdovih in na kmetijskih površinah, ki vam jo povzroča divjad).

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije še posebej vabi k oddaji pobude tiste lastnike, ki se ukvarjate s turistično dejavnostjo in bi v svojo ponudbo želeli vključiti tudi kolesarjenje. Označitev kolesarskih poti se namreč določi ravno v prostorskem delu načrta območnih enot.

Območni načrti

Območni načrti dajejo poglobljeno analizo preteklega gospodarjenja, opis trenutnih razmer, trendov v iztekajočem desetletju in usmeritve za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo za naslednjih deset let. Usmeritve so bolj splošne za raven posameznih vrst gozdov in posameznih vrst populacij divjadi in njenega okolja. Postopek obnove načrtov je razdeljen na več faz. V različnih fazah je omogočeno tudi lastnikom, da se vključijo v proces z dajanjem pobud in pripomb.

Prva faza, kjer lahko sodelujejo tako lastniki kot ostala zainteresirana javnost, je zbiranje pobud za izboljšanje gospodarjenja z gozdovi in upravljanje z divjadjo. **Rok za zbiranje pobud** je opredeljen v Pravilniku o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (2010), in sicer je **od 1. novembra do 31. decembra**. Dodatne informacije so na voljo na sedežu KGZS.

Zaželeno je, da se pobude oddajo preko spletnih povezav na spletno stran Zavoda za gozdove Slovenije www.zgs.si v rubriki delovna področja/gozdnogospodarsko načrtovanje/obnova 10-letnih .../oddaja pobude.

Iztekajoče načrte najdete na spletni strani www.gov.si v rubriki teme/gozdnogospodarsko načrtovanje ali na pregledovalniku Zavoda za gozdove Slovenije.

Andrej Andoljšek, KGZS

Zdaj je čas, da izpostavite vaše probleme, ki jih imate pri gospodarjenju z gozdovi ali zaradi divjadi, da se usmeritve za odpravo vaših problemov lahko vnesejo v spremembe načrtov.

Nekateri pomembni roki

Do kdaj?	Kaj?
22. 12. 2020	3. Javni razpis za podukrep 9.1 Ustanavljanje skupin in organizacij proizvajalcev v kmetijskem in gozdarskem sektorju iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020
30. 12. 2020	5. javni razpis za podukrep 3.1 Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti v letu 2020
27. 1. 2021	16. javni razpis za podukrep 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva za leto 2020
27. 1. 2021	17. javni razpis za podukrep 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva za leto 2020
31. 12. 2024	3. Javni razpis za operacijo Ureditve gozdnih vlak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov iz PRP 2014–2020
31. 12. 2027	5. javni razpis za aktivnost Dela za odpravo škode in obnovo gozda iz PRP 2014–2020

Položaj obupen, pričakujemo ukrepe

V Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije opozarjamo na vse bolj pereče stanje na kmetijskih trgih v bolj ali manj vseh kmetijskih panogah.

Robert Peklaj, KGZS
robert.peklaj@kgzs.si

Položaj se kljub nekaterim ukrepom države iz dneva v dan slabša. Kaj pričakujejo kmetje od posameznih deležnikov v agroživilski verigi in kaj od države, je med drugim predstavil predsednik KGZS **Roman Žvegljč** v današnji izjavi za medije, kjer je izpostavil predvsem govedorejo in prašičerejo kot tudi posamezne rastlinske pridelave in dejavnosti, ki so vezane na prodajo v javne zavode, gostinstvo in turizem. »Trenutni položaj, ko so odkupne cene mesa na Hrvaškem, v Romuniji, Poljski in Češki višje kot v Sloveniji, je zaskrbljujoč,« je med drugim izpostavil Žvegljč.

Goveje meso

Odkupne cene govejega mesa so padle že aprila in se ne dvigujejo. A cene govejega mesa na evropskem trgu niso padle tako močno kot v Sloveniji in ostaja-

jo stabilne. Žal v Sloveniji glede na statistične podatke uvozimo zelo velike količine govejega mesa, veliko več, kot ga pridedimo sami. A obseg odkupa se ni bistveno zmanjšal, je pa moteče dejstvo, da so se dvignile cene v maloprodaji, ne pa odkupne cene pri kmetih.

Iz podatkov je razvidno, da je cena v kategoriji A-trupi bikov, starih od 12 do 24 mesecev, močno padla v marcu in aprilu, in sicer s 341 evrov na nekaj manj kot 300 evrov za 100 kg klavnega trupa. Trenutna cena je stabilna in znaša 312,26 evra za 100 kg klavnega trupa, medtem ko cena v Evropski uniji znaša 353,9 evra za 100 kg klavnega trupa. Pomeni, da so slovenski pitanci ovrednoteni manj kar za 41,64 evra za 100 kg klavnega trupa v primerjavi z EU-povprečjem.

Po podatkih Evropske ko-

misije so cene govejega mesa od avgusta dalje stabilne in so se v zadnjem obdobju rahlo dvignile. Občutno pa so se znižale cene trupov krav. Prav tako se v EU od avgusta dalje beleži porast zakola živali, mlajših od osem mesecev. V Sloveniji pa beležimo porast zakola kategorij D in E v zadnjih dveh tednih. Ker gre za kategoriji krav in telic, je ta podatek dolgoročno zaskrbljujoč.

Prašičje meso

Odkupne cene prašičjega mesa so močno padle v novembru. Razlog je bil v presežkih prašičjega mesa na evropskem trgu kot posledica afriške prašičje kuge in epidemije COVID-19. V Slovenijo se prav tako uvažajo velike količine prašičjega mesa. Cene v maloprodaji so se v letošnjem letu dvignile, odkup se je praktično zaustavil. Glede na podatke so cene prašičjega mesa v novembru padle za 5,27 %. Tako cena za razred E znaša 147,77 evra za 100 kg. V letu 2019 je cena v enakem obdobju znašala 199,38 evra za 100 kg, kar pomeni, da je letošnja cena nižja za 25,88 %.

Trenutne cene odražajo razmere s prašičjim mesom v Evropski uniji. Zaradi pojava afriške prašičje kuge je prišlo do prepovedi izvoza prašičjega mesa v nekatere države,

zato se Evropska unija srečuje s presežki prašičjega mesa in posledično padanjem cen. Če presežkov prašičjega mesa ne bo možno umakniti z evropskega trga, lahko pričakujemo nadaljnje padanje cen. Dolgoročno to vpliva tudi na znižanje cen govejega in perutninskega mesa. Med ostalimi sektorji in panogami je predsednik zbornice posebej izpostavil podatke glede prodaje krompirja.

Pričakovanja kmetov

O tem, kaj pričakujejo kmetje od posameznih deležnikov v agroživilski verigi in kaj od države, je predsednik KGZS povedal sledeče: »Od živilske industrije pričakujemo, da takoj pristopi k pogajanju s svojimi kupci za zagotovitev ustreznega razmerja cen v verigi in zagotovi odkupne cene vsaj v višini lastne cene pridelave. Na trgovce

se obračamo s prošnjo, da prednostno odkupujejo slovenske kmetijske in živilske proizvode ter sorazmerno zmanjšajo uvoz. Od države pa pričakujemo, da izvaja sheme pomoči za sektorje v težavah in naredi temeljito analizo strukture cene v verigi za zadnjih sedem mesecev letošnjega leta. Prav tako je nujna analiza masnih tokov letošnjega leta in preverjanje morebitne zlorabe moči nad šibkejšim deležnikom. Prav tako rabimo temeljit nadzor nad označevanjem mesa in mesnimi bilanci pri posameznih nosilcih dejavnosti. Od varuha v verigi preskrbe s hrano pa pričakujemo preverjanje morebitnih nepoštenih praks v mesni verigi.«

Dokler navedene zahteve do živilske industrije, trgovine in države niso upoštevane, sredstva za promocijo dosejajo nasproten učinek. Zato bi bilo treba denar za promocijo usmeriti v osveščanje potrošnikov, od kod prihaja in kakšna je hrana, ki jo jedo.

Zaradi vseh teh razmer na trgu so kmetje vse bolj obupani. »Kar nekaj kmetij se je odločilo, da ne bo več uhlevljalo. Najbolj prizadete so predvsem kmetije, ki od tega živijo, pa tudi vsi, ki se sedaj zadolžujejo za pokrivanje sprotnih stroškov, saj bo treba ta sredstva vrniti. Na zbornici jih mirimo in upamo, da z ostalimi deležniki najdemo ustrezne rešitve. Se pa bojimo, kaj bo sledilo, če nam to ne uspe!« je zaključil Žvegljč.

Tudi z zelenjavo so težave

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je zaradi težav v sektorju zelenjave pozvala Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da uvrsti sektor zelenjave med sektorje v krizi in s tem sektorju zelenjave omogoči pridobitev finančnega nadomestila zaradi izpada dohodka.

Zaradi nedelovanja gostinskih obratov in javnih zavodov ter ob hkratnem dejstvu, da trgovske verige kljub krizi uvažajo velike količine zelenjave, ki se po nizkih cenah prodaja v slovenskih živilskih trgovinah, je v sektorju zelenjave prišlo do izrednih situacij.

Zakon o interventnih ukrepih za omilitev drugega vala epidemije COVID-19 (PKP6) med drugim predvideva tudi finančno nadomestilo zaradi izpada dohodka oziroma sektorsko pomoč, ki omogoča pridobitev finančnega nadomestila sektorjem, ki so utrpeli najmanj 30-odstoten upad dohodka. Pri tem je nujno, da resorno ministrstvo prepozna težave v sektorju zelenjave in poskrbi, da bo ta pomoč prišla tudi do slovenskih pridelovalcev zelenjave.

Pomoči, ki so trenutno na voljo za kmetijsko dejavnost, v večini niso dostopne sektorju zelenjave. Javni razpis za ukrep 21, Izjemna začasna podpora kmetom ter MSP, ki jih je kriza zaradi COVID-19 še posebej prizadela, iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020, ne bo dosegel pridelovalcev zelenjave na manjših in srednje velikih kmetijskih gospodarstvih, saj so vstopni kriteriji zanje nedosegljivi in to kljub dejstvu, da tudi te kmetije oddajajo pridelke javnim zavodom. Še večji delež prodaje, ki zahteva izdajo računov ali dobavnic, predstavlja prodaja lokalnim gostinskim obratom, hotelom ter podjetjem, ki potem ta pridelek skupno prodajajo javnim zavodom. Ta podjetja bodo upravičena do pomoči iz opredeljenega javnega razpisa, pridelovalci, katerih lokalno pridelana zelenjava se prodaja, žal ne.

Pri uveljavljanju izrednega temeljnega dohodka, ki ga ureja PKP5, imajo težave pri dokazovanju zahtevanega upada prihodkov v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 pridelovalci zelenjave, ki so obdavčeni pavšalno. Številnim zelenjadarjem neposredna prodaja na tržnici in na kmetiji predstavlja bistveni del prihodkov, vendar zaradi nejasnosti glede izkazovanja upada prihodkov težko ocenijo, ali so do temeljnega dohodka upravičeni.

Velik problem so tudi ukrepi, povezani z omejitvami gibanja, saj številne kmetije zelenjavo prodajajo na domačem dvorišču. Taka prodaja je trenutno problematična zaradi prepovedi gibanja med občinami. Kljub temu da obstajajo izjeme za prehod občinskih meja, se kupci v velikem deležu ne odločajo za osebni obisk kmetij, če te niso v občini njihovega prebivališča.

O programu dela in težavah kmetijstva

Na prvi seji so se v začetku decembra zbrali člani upravnega odbora Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS), ki so imeli na dnevnem redu kar nekaj pomembnih točk.

Upravni odbor KGZS se je tako na svoji prvi seji v novi sestavi seznanil z vsebino Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijstvu. Pri tem je obravnaval pripombe, prispele do seje, in na osnutek Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijstvu dal tudi svoje pripombe. Tako je bila skupna ugotovitev, da je Zakon o kmetijstvu temeljni zakon slovenskega kmetijstva, zato člani upravnega odbora zahtevajo podaljšanje roka za javno razpravo, in sicer za tri mesece od takrat, ko bo država uvrščena v »zeleno območje«, oziroma da bo možno opraviti široko razpravo na terenu. Ker med gradivi zakona tudi ni osnutkov izvedbenih aktov, ni mogoče pripraviti celovitih pripomb.

Prav tako se ne strinjajo s predlogom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijskih zemljiščih in pričakujejo obravnavo celotnega paketa zemljiške zakonodaje. KGZS je pripravljena dejavno sodelovati pri oblikovanju rešitev za celovito prenovu zemljiške zakonodaje.

Upravni odbor KGZS se je tudi seznanil z aktivnostmi Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ter zbornice pri pripravi predlogov ukrepov za financiranje iz Sklada za okrevanje. Pri tem upravni odbor pričakuje, da bodo projekti, ki so jih predlagale kmetijske nevladne organizacije, v celoti upoštevani pri financiranju.

Predstavljene so bile tudi aktivnosti MKGP pri pripravi strateškega načrta SKP. Ker bo strateški načrt odločilno vplival na kmetijstvo v prihodnjih sedmih letih, upravni odbor pričakuje, da bo zbornica ključen partner ministrstva pri oblikovanju modela in ukrepov skupne kmetijske politike za prihodnje programsko obdobje.

Sicer pa so člani upravnega odbora med drugim obravnavali, potrdili in predlagali v sprejem svetu KGZS Program dela in finančni načrt Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije za leto 2021.

Člani upravnega odbora KGZS so se tudi seznanili in sprejeli programe dela ter finančne načrte kmetijsko-gozdarskih zavodov, Zavoda za certifikacijo gozdov, Inštituta za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu ter trinajstih območnih enot KGZS. Omenjene programe so posredovali v sprejem svetu KGZS, ki bo v drugi polovici decembra letos.

Zbornični urad, KGZS

Zbornica o protikoronskem paketu 6

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije podpira predlog zakona o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUOPDVE), a bi ta lahko bil še boljši.

Zbornični urad, KGZS
zelena.dezela@kgzs.si

Zbornica se je seznanila s predlogom zakona predvsem v delu, ki se nanaša na kmetijski sektor. Čeprav predlog zakona predvideva dokaj širok nabor ukrepov za omilitev posledic epidemije, pa na zbornici menimo, da ostaja neodgovorjenih še kar nekaj perečih vprašanj v kmetijstvu, ki jih bo treba urediti. Res pa je, da sta že sprejeti PKP 5, ki omogoča kmetijam še naprej koristiti temeljni dohodek, delno povračilo stroškov zaradi karantene in varstva otrok ter povračilo stroškov za nadomestnega delavca v času bolezni, in PKP 6 pomemben odziv na stanje tudi v kmetijstvu.

Predlog zakona v delu, ki se nanaša na spremembe Zakona o kmetijstvu, predvideva poenostavitev urejanja podatkov v registru kmetijskih gospodarstev. Predlaga se izvedba popravkov grafične enote rabe zemljišč kmetijskih gospodarstev (GERK-ov) po uradni dolžnosti, tako da se izločijo neupravičene površine, ki so bile kot take v evidenci dejanske rabe zaznane z novimi ortofoto posnetki. Na zbornici se strinjamo z ukrepi za zmanjšanje birokratizacije in posledično za hitrejšo upravno delovanje, zato predlagamo, da se v primeru dobrih rezultatov tak način dela ohrani tudi

po izteku teh ukrepov. To velja tudi za izdajo odločb na podlagi podatkov iz uradnih evidenc Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja o upravičenosti izplačila državne pomoči zaradi izpada dohodka iz opravljanja kmetijske dejavnosti.

Zaradi veljavnih omejitvenih ukrepov se kmetije soočajo s težavami pri zagotavljanju pravočasne realizacije naložb oziroma projektov, za katere so prejeli sredstva. Zaradi tega zbornica podpira predvideno možnost vložitev dveh dodatnih zahtevkov z obrazložitvenimi razlogi, ki so povezani s posledicami širitve koronavirusa, in možnost podaljšanja roka za dokončanje projekta do najkasneje končnega datuma za vložitev zahtevkov za izplačilo sredstev.

Stanje na kmetijskih trgih in pomoč sektorjem v težavah

Da se vključi člen, ki ureja finančno nadomestilo zaradi izpada dohodka, smo zahtevali že ob napovedi priprave zakona, saj se stanje na kmetijskih trgih v posameznih panogah še naprej poslabšuje. Trenutno najbolj kritično je v sektorjih govedoreje in prašičereje kot

tudi v posameznih proizvodnih usmeritvah rastlinske pridelave in dejavnostih, ki so vezane na prodajo v javne zavode, gostinstvo in turizem, ter velik del storitvenih dejavnosti, ki se izvajajo na kmetijah in vključujejo njihove proizvode. Prav zato opozarjamo, da način, s katerim se ureja izplačilo pomoči, lahko privede do tega, da posamezne skupine kmetij ali panoge znotraj sektorjev ne bodo deležne pomoči, čeprav so se znašle v težavah.

Tudi meja 30-odstotni izpad dohodka glede na povprečje zadnjih treh let je previsoka, zato predlagamo nižjo mejo, in sicer 20-odstotni izpad. Delno bi lahko to pomanjkljivost odpravili z ukrepom pomoči v obliki delnega povračila nekritičnih fiksnih stroškov, kjer pa področje kmetijstva sploh ni vključeno, čeprav je v obrazložitvi členu ta možnost opisana.

Predlog zakona predvideva tudi financiranje stroškov upravičene odsotnosti zaposlenih v mesnopredelovalnih obratih živilskopredelovalne industrije, kjer pričakujemo, da bo ukrep razširjen tudi na druge živilskopredelovalne oziroma kmetijskopredelovalne obrate. S tem

v 40. tednu 2020 v Sloveniji za 10 % nižja kot v istem tednu leta 2019. Pri tem tako ena kot druga odkupna cena nista pokrili proizvodnih stroškov, maloprodajna cena pa je bila v letošnjem septembru za 7 % višja kot v istem lanskem obdobju. Pri prašičjem mesu pa je ta indeks celo 117.

Treba je torej izvajati večji nadzor nad stanjem na trgu in vzpostaviti mehanizme za poštene odkupne cene ter odpraviti nesorazmerja v prodajni verigi tudi tako, da se vzpostavi sistem spremljanja cen po verigi od samega izvora do potrošnika. Na zbornico se obračajo tudi kmetije, ki izpostavljajo težave z vedno nižjimi odkupnimi cenami govedine in svinjine, ki so posledica viškov na trgu, pri tem pa se maloprodajne cene višajo.

Zakup in varovanje zemljišč

Zbornica sicer podpira predviden ukrep znižanja cen zakupnin kmetijskih zemljišč v upravljanju Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije za 20 % in možnost desetletnih brezplačnih zakupov zaraščenih zemljišč v lasti Republike Slovenije. A pri tem izpostavlja, da je kljub temu treba zagotoviti zadostna finančna sredstva za aktivno zemljiško politiko, ki bi jo moral izvajati Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije

Na zbornici pa se ne strinjamo z določilom spremembe Zakona o urejanju prostora, ki določa, da občini ni treba ob prvih spremembah občinskega prostorskega načrta določiti ureditvenih območij naselij in območij za dolgoročni razvoj naselij, kadar se ne predlaga sprememba namenske rabe kmetijskih zemljišč v obsegu več kot 10 ha. Tako določilo je v neskladju s konceptom trajnega varovanja kmetijskih zemljišč, saj je za zagotavljanje čim večje samooskrbe in prehranske varnosti nujno treba zagotoviti obdelanost kmetijskih zemljišč in ustrezno varstvo pred njihovo trajno spremembo. Zato je treba zakonsko predlagano mejo do 10 ha odpraviti, da se prepreči nesmotrno poseganje v kmetijska zemljišča.

Za dolgoročnost ukrepov

Na zbornici poudarjamo, da je v naslednji zakonodajni paket ukrepov treba vgraditi dolgoročne elemente, ki bodo kmetom dajali bolj stabilen položaj tudi po izteku te krize. Pri tem je treba upoštevati dejstvo, da je kmetijstvo tradicionalni sektor in z vidika digitalizacije ni hitro prilagodljiv. Dvig samooskrbe mora biti stalna prioriteta in zato se morajo ohraniti male kmetije, katerih preživetje je ključ za zagotavljanje poseljenosti in nadaljnega razvoja slovenskega podeželja.

Digitalizacijo obrnite sebi v prid!

Tako imenovana digitalizacija je tudi v kmetijstvu s pojavom virusa covid-19 dobila nesluten pospešek. Javna služba kmetijskega svetovanja (JSKS) pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) se je s tem spoprijela takoj spomladi. Najbolj opazno je bilo to pri kampanji za oddajo vlog za ukrepe skupne kmetijske politike, ki se je v nekaj tednih v precejšnji meri izvajala na daljavo, praktično vse do podpisa vloge.

Lani tak čas si je bilo težko predstavljati, da bodo kmetije sodelovali na sestankih ali poslušali predavanja kmetijskih svetovalcev na daljavo, spremljali spletne prikaze, sodelovali na spletnih dražbah živali ali sodelovali na spletnih sejah organov Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Resda na ta način umanjajo neformalni stiki, vendar na drugi strani prinaša to prihranek časa in denarja, kar pa tudi ni zanemarljivo.

Priučitev uporabe sodobnih orodij ni noben babbav

Nove razmere je treba izkoristiti sebi v prid. Zdaj je pravi čas za učenje večšin komuniciranja na daljavo. Načinov komuniciranja se ni pretežno naučiti. Nalaganje potrebnih programov ni prezahtevno. Tudi za pridobitev tovrstnega znanja se lahko obrnete na svetovalke in svetovalce JSKS pri KGZS.

Kdor ne bo tega osvojil sedaj, bo izpustil številne priložnosti bodisi za pridobivanje strokovnega znanja, bodisi za pridobivanje informacij o možnosti pridobivanja finančnih sredstev za razvoj svoje kmetije. Učiti se uporabe komunikacije na daljavo je neizbežen izziv, ki smo mu lahko kos, ne glede na starost ali dosedanje usposobljenost za delo z računalniki ali pametnimi telefoni. Naj ponazorimo. Po podatkih, ki jih je zbrala Barbara Trunkelj iz sektorja za kmetijsko svetovanje pri KGZS, so novembra po vseh kmetijsko-gozdarskih zavodih potekale predstavitve 16. in 17. javnega razpisa za podukrep 4.1 – Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva za leto 2020. Prek spletne aplikacije ZOOM se je z razpisom seznanilo kar 441 slušateljcev.

Izobraževanja in usposabljanja na daljavo so sedaj realnost, zato jih je treba v jesensko zimskem obdobju čim bolj izkoristiti. Spremljajte spletne strani Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in KGZS – kmetijsko-gozdarskih zavodov; spremljajte e-novice ali bodite v stiku z vašimi kmetijskimi svetovalci, da vas pravočasno spomnijo na vsebine, ki bi vas utegnile zanimati.

Marjan Papež, KGZS

Neučinkovito upravljanje z velikimi zvermi se nadaljuje

Potem ko je Upravno sodišče RS razveljavilo prilogo odloka o odvzemu rjavega medveda za lansko leto, se je zgodba v letošnjem letu ponovila.

Sicer je ARSO izdal dovoljenje za odvzem 175 medvedov, na katero so se pritožile nekatere naravovarstvene organizacije. Med njimi, zanimivo, tudi Lovska zveza Slovenije, verjetno zaradi časa izdaja dovoljenja, saj naj bi se odvzem vršil v času, ko osebk niso zanimivi za trženje (odločitev vredna podpore). Sodišče je ponovno ustavilo odstrel. In prišli smo do točke, ko stopicamo na mestu oz. se vrtimo v začaranem krogu. Pristojni se vsaj trudijo, da bi ponovno zaživel reden odvzem, izdajajo pravilnike, odloke, dovoljenja, naravovarstveniki se takoj pritožijo oz. vložijo tožbe na pristojno sodišče, sodišče jim ugodi in posledično zaustavi odvzem. Če se vse to dogaja po pisarnah, pa je na terenu slika popolnoma drugačna.

Populaciji medvedov in volkov se zaradi neučinkovitega upravljanja še kar povečujeta in poseljujeta nova področja. Sprašujemo se, do kdaj bo še tako in kje so meje? Ali bo res kmalu cela Slovenija poseljena z medvedi in volkovi in bo Slovenija dejansko postala evropski rezervat za zveri?

Če je konfliktov, napadov, škod po volkovih letos več kot lani, pa obilica hrane v gozdovih blaži konflikte pri medvedih (pretežno rastlinojed), ki jih povzročajo v povezavi s človekom ali njegovim premoženjem. Letos je v gozdovih poln obrod, obilno je obrodilo sadno drevje in praktično vsi listavci v gozdovih.

Kako naprej? Na KGZS vztrajamo, da je treba ponovno vzpostaviti redno upravljanje tako z medvedom kot volkom, vključujoč reden kvotni odvzem. Takšnega smo imeli že pred par leti. Na tem mestu poziv nevladnim naravovarstvenim organizacijam, da stopijo korak nazaj in takšno upravljanje omogočijo. Trenutni sistem upravljanja temelji samo na odvzemu na podlagi dovoljenj za izredni odstrel. Ta se je izkazal kot neučinkovit, saj vlagatelji čakajo na izdajo odločbe po več mesecev, celo pol leta.

Takoj je treba začeti z zniževanjem populacij ob upoštevanju dejstev, da sta naši populaciji medveda in volka samo del dinarskih populacij in ne samostojni populaciji. Intenzivirati je potrebno aktivnosti, da se medveda iz priloge IV Direktive o habitatih, ki zahteva strogo varstvo, premakne v prilogo V, ki omogoča redno upravljanje (tako kot je sedaj pri šakalu). Vseskozi tudi poudarjamo, da morajo pri upravljanju imeti večjo težo deležniki, katerim prisotnost zveri vpliva na način življenja ali celo zahteva določene prilagoditve, kot tisti, ki jih problematika samo zanima. Kmetom na območju pojavljanja pa je treba v celoti pokriti stroške postavitve in vzdrževanja nadstandardne zaščite.

Andrej Andoljšek, KGZS

Hmelj zahteva veliko ročnega dela

Pregled dela SO za hmeljarstvo v obdobju 2016–2020

dr. Dušica Majer, KGZS
dusica.majer@kgzs.si

V letu 2020 je v Sloveniji pridelovalo hmelj 125 hmeljarjev na 1480 ha. Kljub majhnemu številu hmeljarjev je to za Slovenijo pomembna kmetijska panoga, saj je v več kot 90 odstotkih izvozno naravnana. Zaradi velike konkurence na svetovnem trgu se morajo hmeljarji zelo hitro in dobro prilagajati zahtevam na trgu ter slediti najnovjšim tehnologijam in postopkom. Seveda se pri tem srečujejo s številnimi problemi, ki jih skušajo reševati tudi v okviru Strokovnega odbora za hmeljarstvo (SO) pod okriljem KGZS.

SO za hmeljarstvo je bil v obdobju 2016–2020 zelo aktiven. Imel je kar 16 rednih in dve izredni seji, večkrat se je sestel z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) in Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR). Po začetnem konstituiranju in pripravi programa dela se je takoj lotil reševanja aktualne hmeljarske problematike. Člani odbora so se tudi odločili, da se za boljše informiranost zapisnike sej vedno pošlje vsem hmeljarjem ter da se na vse seje vabi tudi oba predstavnika hmeljarjev v Svetu Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije (IHPS).

Pridelava hmelja še vedno vključuje precej ročnega dela, ki ga je potrebno opraviti hitro in v kratkem času, za kar potrebujejo hmeljarji pomoč sezonske delovne sile. Ravno zato so na sejah SO problemu zaposlovanja sezonskih delavcev namenili precej časa. Dosegli so ureditev statusa sezonskih delavcev v okviru Zakona o kmetijstvu, kar pomeni varnost in urejenost postopkov tako za hmeljarje kot tiste, ki jim kot sezonska delovna sila pomagajo pri delu. Na to temo je SO organiziral tudi zbor vseh hmeljarjev, na katerem je KGZS predstavila novo zakonodajo glede zaposlovanja. Z dodatno težavo sezonske delovne sile so se soočili v letu 2020, ko je bil prihod delavcev iz tujine zaradi pandemije prepovedan. S pomočjo KGZS in Združenja hmeljarjev Slovenije so rešili težavo in uspešno izpeljali tako spomladanska ročna dela v hmeljiščih kot obiranje hmelja.

Žlahtnjenje in vzgoja novih sort sta bistvena za konkurenčnost na trgu, zato hmeljarji ves čas spodbujajo program žlahtnjenja in vzgojo kakovostnega sadilnega materiala na IHPS. Glede na to, da k izvedbi programa strokovnih nalog na IHPS hmeljarji tudi finančno prispevajo, želijo tudi soodločati o izvedbi le-tega in imeti del lastništva nad sortami. S tem namenom so pripravili predlog Pogodbe o ureditvi medsebojnih razmerij v zvezi z žlahtnjenjem in vzgojo novih sort hme-

lja, ki pa na strani IHPS še ni potrjen.

SO se je ukvarjal tudi z varovanjem kmetijskih zemljišč, saj je kar nekaj hmeljišč ogroženih zaradi trase tretje razvojne osi na območju občin Braslovče in Šmartno ob Paki. KGZS jim je pri tem dala vso podporo in javno izrazila pomisleke glede tega. Sklad kmetijskih zemljišč RS so seznanili tudi s stališčem,

da se morajo ohranjati kompleksi trajnih nasadov, in s predlogom, da se najemnikom kmetijskih zemljišč, ki so v lasti Sklada, omogoči odkup najetih zemljišč, še posebej tistim, ki imajo na najetih površinah trajne nasade. Na področju kmetijskih zemljišč so obširno obravnavali tudi predlog Zakona o spremembah in dopolnitvi Zakona o kmetijskih zemljiščih ter pripravili pripombe. Razpravljali so tudi o obdavčitvi zemljišč ter zahtevali poenostavitev in skrajšanje postopkov za spremembo namembnosti ter nižje obdavčitve za zemljišča, ki niso pozidana.

Vsa leta se je SO aktivno ukvarjal z najbolj perečo problematiko v hmeljarstvu, to je z okužbo nasadov s hudo viroidno zakrnelostjo hmelja, ki jo povzroča citrus bark cracking viroid (CBCVD). Člani SO so bili pobudniki več sestankov z UVHVVR ter sodelovali pri pripravi ukrepov za zajezitev okužbe in podali predloge glede izračuna ter izplačila odškodnin in subvencioniranja naba-

ve sadilnega materiala. V zvezi s tem so opozorili tudi na možnost pomanjkanja sadilnega materiala za obnovo hmeljišč in na težko finančno situacijo hmeljarjev z okuženimi hmeljišči, saj je IHPS kot edini dobavitelj sadilnega materiala postavil previsoko ceno sadik in zahteva ob naročilu 50-odstotno predplačilo sadik. Na UVHVVR so podali predloge, da se poskrbi za več dobaviteljev sadik in tako zagotovi dovolj sadik ter da se hmeljarjem finančno pomaga z ustreznimi odškodninami. Predlagali so tudi stroške ukrepe v smeri obveznega izoravanja okuženih rastlin in obvezne vsaj dvoletne premene ter škro-

dnja leta.

SO je večkrat obravnaval tudi problematiko širjenja hmeljeve uvelosti. Predlagal je, da se to bolezen ponovno uvrsti na listo karantenskih škodljivih organizmov in uvede najstrožje ukrepe za preprečevanje širjenja. Od MKGP so zahtevali tudi finančno podporo strokovnim nalogam, ki rešujejo problematiko karantenskih organizmov v hmeljarstvu (viroidne zakrnelosti hmelja in hmeljeve uvelosti).

Pridelek hmelja je v celoti certificiran, glede zapletenosti in preglednosti postopka certificiranja pa so imeli hmeljarji številne pripombe. Zato je SO pripravil predlog sprememb Pravilnika o certificiranju pridelka hmelja in hmeljnih proizvodov ter aktivno sodeloval z MKGP in UVHVVR pri oblikovanju končnega predloga, ki naj bi stopil v veljavo v letu 2021. V zvezi s certificiranjem so podali tudi pobudo, da se certificiranje lahko opravlja kot dopolnilna dejavnost na kmetiji in ne samo kot s. p. ali d. o. o..

Zaradi vse pogostejših ekstremnih vremenskih pojavov večina hmeljarjev zavaruje svoja hmeljišča, vendar menijo, da

bi morali biti zavarovalni pogoji boljši. O tem so večkrat govorili na sejah SO in predlagali, da je zavarovalna vsota za hmelj 10.000 evrov/ha, da se odbitna franšiza ukine in da se s strani države sofinancira najvišji možen odstotek.

Tudi hmeljarji se srečujejo s pomanjkanje registriranih FFS in posledično težjim obvladovanjem škodljivih organizmov. Problematiko FFS so na sejah SO večkrat obravnavali ter predlagali registracijo fumigantov za zatiranje gliv hmeljeve uvelosti ter daljša prehodna obdobja ob prenehanju veljavnosti registracije. Na težave so opozarjali tudi UVHVVR, vendar brez pravega uspeha.

SO je večkrat razpravljal tudi o hmeljarstvu v novem programskem obdobju 2021–2027. Hmeljarji so opozarjali na nekatere pomanjkljivosti v razpisih in s tem seznanjali tudi MKGP. Predvsem jih je motilo, da kmetijska mehanizacija za pridelavo hmelja ni bila predmet podprtih investicij v okviru Programa razvoja podeželja (PRP). Poleg tega pa se je izkazalo, da je problematično točkovanje pri razpisih, saj so hmeljarji zelo težko dosegli dovolj

točk v primerjavi z živinorejci. V hmeljarstvu je mehanizacija specifična, zato je bilo težko dobiti tri ponudbe, kar je še dodatno oteževalo prijavo na razpise. Še posebno so problematični razpisi za objekte in opremo za obiranje, sušenje in skladiščenje hmelja. Za novo programsko obdobje so zato pripravili predlog ukrepov in naložb s področja hmeljarstva, ki bi morale biti podprte v okviru PRP, ter opozorili na nujnost, da UO KGZS in Svet KGZS podpreta usmeritve za hmeljarstvo, ki jih je predlagal SO.

Člani SO so ob koncu svojega mandata ugotovili, da so rešili precej problemov, vendar dela za prihodnje mandato obdobje in nove člane ne bo zmanjkalo, saj je ostalo odprtih kar nekaj perečih vprašanj. Menijo, da je prišel čas, ko morajo starejši hmeljarji počasi prepustiti odločanje in usodo slovenskega hmeljarstva naslednji generaciji hmeljarjev in je zato v prihodnje treba pomladiti predstavništvo hmeljarjev v vseh organizacijah in odborih, ki predstavljajo hmeljarje.

Novi časi, novi obrazi

Letošnje leto so v kmetijstvu zaznamovale med drugim tudi spremembe na vodilnih mestih v štirih od šestih pomembnih organizacij za kmete. Novo vodstvo so dobili na združni zvezi, pri podeželski mladini, na kmetijskem ministrstvu in na zbornici. Vodilno funkcijo sta obdržala le predsednica slovenskih kmetov Irena Ule in kmečki sindikalist Anton Medved.

Najprej je v začetku junija prišlo do spremembe na vrhu Združne zveze Slovenije, kjer je po več kot dveh desetletjih Petra Vriska po napetem dvoboju zamenjal Sevnčan Borut Florjančič.

Sredi poletja so v Zvezi slovenske podeželske mladine Slovenije prav tako imeli volitve in prejšnjega predsednika Roka Damijana je nasledila Korošica Anja Mager.

Naslednja sprememba v kmetijskih krogih pa se ni zgodila po redni poti. Jože Podgoršek je namreč postal kmetijski minister po tem, ko je odstopila prejšnja ministrica Aleksandra Pivec.

Četrta sprememba se je zgodila na krmilu največje stanovske organizacije kmetov – Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Po dveh mandatih Cvetka Zupančiča je v začetku novembra na čelo KGZS stopil Roman Žveglič.

V teh nič kaj rožnatih časih so vsi štirje sprejeli velik izziv. Verjamemo, da bodo delali v korist slovenskih kmetov, kmetijstva in podeželja, z dobrim sodelovanjem pa lahko naredijo korak naprej, korak v pravo smer.

Ma. P.

Seneno mleko je nov veter na trgu

Pogovor z rejcem senenega mleka Petrom Apatom

Mlekarna Celeia
seneno@kgzs.si

Kmetija Apatovih je ena od več kot devetstotih, ki v Mlekarno Celeia vsakodnevno dobavljajo mleko. Na 15 hektarjih so njive, travniki, travniški sadovnjaki in vinograd, še 20 hektarjev obsegajo gozdovi. Že nekaj časa je njihova osnovna dejavnost priraja mleka, že 26 let so priljubljena izletniška in nastanitvena kmetija. Letos so se odločili za lastno predelavo mleka in svežega mesa. Razgibana dejavnost polni vsakdan Petra Apatov, nekoč vodje razvoja pri Akrapoviču, in njegove žene Laure, ki je pustila službo arhitektke v Ljubljani ter se posvetila delu na kmetiji. Apatovi so dobavitelji izjemno cenjenega senenega mleka, iz katerega v Mlekarni Celeia izdelujejo seneni sir, ki predstavlja vrh njihove ponudbe.

Povod za naš pogovor je vaša odločitev za pridelavo senenega mleka, saj ste eni redkih v Sloveniji, ki so se za to odločili. Od kod je prišel vzgib?

Pred sedmimi leti, ko sva z ženo pustila »sanjske« službe v Ljubljani in se vrnila na domačo kmetijo, je bila ta povsem konvencionalna. Naša zgodovina je sicer kar pestra, med drugim smo se pred štiridesetimi leti preselili na drugo lokacijo, v hribe, zaradi rudarjenja v dolini. Dolgo časa smo bili klasična kmetija in razmišljali smo, kako naprej. Glede na to, da je obdelovalne zemlje vsako leto manj in da pri tej obliki kmetijstva ne moremo tekmovati z velikimi, npr. z Danci ali Nizozemci, smo edino možnost videli v ustvarjanju večje dodane vrednosti. Prav v tistem času so v Mlekarni Celeia iskali dobavitelja senenega mleka. V tem smo videli svojo prihodnost in s sredstvi za mladega prevzemnika smo uspeli primerno tehnološko opremiti kmetijo ter se v roku pet let preusmeriti v pridelavo senenega mleka. Izračun je za nas povsem jasen, z istim delom na koncu meseca ustvariš več.

Marsikdo ne pozna izraza seneno mleko. Verjetno kdo tudi pomisli, da je vegansko. Kakšna je torej razlika med navadnim in vašim mlekom?

Če poskušam razliko razložiti brez znanstvenega pristopa, je prva stvar, ki sem jo jaz okusil, mehko mleka. To se na primer najbolj okusi pri jogurtu iz senenega mleka, ki ima mehkejši okus, vonj je sladkobejši in prijetnejši. Podatki iz Avstrije in Švice, kjer je seneno mleko uveljavljeno že več kot četrto stoletje, kažejo, da ima v primerjavi z navadnim tudi do dvakrat več omega 3 maščobnih

kislin ter boljše razmerje med omenjenimi in omega 6 maščobami, kar je seveda boljše za zdravje ljudi. Seveda je vsebnost maščobnih kislin odvisna od kakovosti sena oziroma zaužite krme. Je pa zanimivo, kako je v teh državah prišlo do povprševanja po večji pridelavi senenega mleka. Sirarji so ugotovili, da je v senenem mleku bistveno manj spor klostridija, predvsem bakterije Clostridium tyrobutyricum, ki se v konvencionalnem mleku zaradi uporabe silaže pojavijo v veliko večji meri. Zato je za izdelavo visoko kakovostnih trdih sirov veliko bolj primerna uporaba svežega senenega mleka. Več o seneni priraji lahko izveste tudi na spletni strani seneno.info.

Se sama pridelava senenega mleka razlikuje od konvencionalne?

Spomladi je pridelava senenega mleka zelo podobna običajnemu mleku. Vse se začne na travnikih, ki jih je treba pognojiti, dosejati travo in tako poskrbeti za ustrezno travno rušo. Prav travniki so tisti ključni element, ki potrebujejo največ pozornosti. Cilj je, da po košnji trave z njo dobiš čim bolj kakovostno krmo, ki ima primerljive ali celo večje prehrabene vrednosti kot travne silaže. S tem dosegamo spodobno mlečnost, ne moremo pa dosežati ekstremov, saj ti zahtevajo dodatke. Pri priraji senenega mleka je prepovedana uporaba fermentirane krme (silaže, pivskih tropin ...). Dovoljena je sveža ali suha krma ter največ 25 % močne krme (razna žita, mineralno-vitaminski dodatki ...). Vseh ostalih dodatkov, ki se uporabljajo v konvencionalni reji za večjo mlečnost, tukaj ni. Pri seneni priraji je osnovni in v bistvu edini način konzerviranja krme sušenje. Zelo previden si že na travniku, kjer paziš, kako krmo obračaš, da ne izgubi listov in drugih sestavin, ki ji dajejo okus, vonj ter hranilno vrednost. Krma mora biti v 24 do 48 urah v sušilnici, kjer jo nato s pomočjo vročega zraka hitro posušimo. Tako izgubi bistveno manj hranilnih snovi in je zares odlična, popolnoma naravna osnova za krmo za živali.

Ali kupci danes poznajo razliko med domačimi izdelki in izdelki preverjenega porekla, ki nastaja v industriji, ter takšnimi, ki se samo skrivajo za lepo embalažo, a zelo težko ugotovimo, od kod prihajajo?

Menim, da vsi kupci teh razlik nikakor ne poznajo. Tisti, ki jim je pomembno, kaj jedo, pa zelo dobro vedo, kaj si želijo na njihovem krožniku. Še posebej tukaj, na podeželju, marsikdo pride do tega ali onega kmeta

po pridelke in domače izdelke, tudi če embalaža ni sijoča. Pri nas brez zadržkov kupca odpeljemo v hlev, ki ima, mimogrede, čisto drugačen vonj kot pri priraji mleka s silažo, pokažemo mu travnike, predstavimo, kako delamo. To je tisto, kar znajo ljudje ceniti. A za to moraš biti ozaveščen in mnogi so že, vedo, kaj iščejo, poznajo razlike, slišali so za certifikate Priznana kakovost Slovenije, pridelano brez GSO, vedo, kaj pomeni oznaka ekološko. Je pa pri slednjem problematično, da je bila beseda eko zlorabljena,

kar povzročata zmedo in nezaupanje. Marsikdo sicer kupuje z očmi in niti ne pomisli, kaj se skriva za lepo embalažo. Dober oglas, ki ga vidiš dvakrat, te že lahko prepriča v nakup, čeprav ni nujno ravno najboljši za tebe. Naj še povem, da smo del EIP projekta Seneno meso in mleko, v sklopu katerega so ugledni slovenski raziskovalci delali tržno raziskavo ter ugotovili, da ljudje veliko bolj zaupajo oznaki seneno kot pa ekološko, ker ni omadeževano z aferami. Seneno mleko in izdelki iz njega so nov veter na trgu.

Tržna logika je, kot vidimo, močno prisotna tudi na kmetijah. Te danes niso več samo zemlja, hlev in gospodinja, ki odlično kuha. Kaj je tisto, kar je za vas najpomembnejše?

Najpomembnejše je, da zaupaš v svoje odločitve in da verjameš v izdelek, ki ga delaš. Marsikdo nam je rekel, da se naš pristop ne bo obnesel in finančno izšel, a mi smo verjeli, da je pomembno biti med prvimi. Pri senenem mleku smo prvi v Šaleški dolini ter med redkimi v Sloveniji in zato nas ljudje prepoznavajo, najdejo ... Izjemno pomembno je, da nenehno vlagáš v izobraževanje in znanje, biti moraš v stiku z razvojem tehnologije trga, ob tem pa gospodariti z zdravim kmečko logiko. Pomembno je seveda, koliko ti na koncu meseca ostane in ne zgolj to, kakšno ceno ima tvoja proizvodnja. Nenazadnje pa tudi, da so vsi na kmetiji zdravi, saj dela nikoli ne zmanjka.

S kakšnimi izzivi se slovenski rejci danes soočate?

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Slovenija se nahaja v velikem bazenu globalne hrane, ki ji slovenski kmet težko konkurira s ceno, lahko pa jo preseže s kakovostjo. Rejci se premalokrat odločajo za višjo kakovost in žal prevečkrat za tekmovanje z danskimi in nizozemskimi kmetijami. Tam so kmeti-

hrano postavili na prvo mesto, šele nato bi sledil uvoz. Največji problem je namreč poplava poceni uvožene hrane. Trgovski sistemi se raje odločajo za tujo poceni hrano v velikih količinah kot pa za kakovostno slovensko hrano z nižjim ogljikovim odtisom. Veliko se go-

ni slovenske kmetije in pripomogla k odločitvi mladih, da jih prevzamejo od staršev ter da bi bili na to tudi ponosni. Najlažje je kmetijo oddati v najem in oditi v službo. Jaz in moja žena se nikoli več ne bi vrnila v službo, ki sva jih imela, čeprav so bile zelo dobre. To, da delaš za sebe, je nekaj najboljšega.

Eden od delov te kompleksne verige je tudi Mlekarna Celeia. Ste njen dolgoletni dobavitelj mleka, zato nas še zanima, kakšno je vaše sodelovanje?

Naša kmetija z Mlekarno Celeia sodeluje že vse od njene ustanovitve. Smo dolgoročni partnerji in na to gledamo kot na veliko, pozitivno stvar, kot na zakon. So dobri ter slabi časi in tudi v slabih časih je treba kdaj pa kdaj stisniti zobe in vedeti, da ko bo spet dobro, bo dobro za vse. Mlekarna je šla skozi dobre in malo manj dobre čase. Občutek imam, da je bilo v zadnjih letih slabše, a zdaj se stvari popravljajo in urejajo. Dokaz za to je tudi to, da je naša mlekar na prva v Sloveniji, ki odkupi seneno mleko in ga predeluje v seneni sir. Prepričan sem, da lahko iz senenega mleka skupaj ustvarimo še večjo dodano vrednost, in če bomo držali skupaj, lahko mlekar na postane oziroma ostane vodilna na tem področju v Sloveniji.

Ste že član družine ekoloških kmetovalcev?

Trenutne razmere so nas opomnile, da smo vsi del planeta Zemlja in da si delimo skupno usodo. V tej zgodbi so kmetovalci zelo pomembni in lahko bistveno vplivajo na dogajanje na okoljevarstvenem področju. Z okolju prijaznim kmetovanjem lahko vplivamo na naravo okoli nas, naše zdravje in tudi na ugled kmetijstva. Ste že ekološki kmet, bi želeli postati?

Evropska zakonodaja, ki bo urejala izvajanje ukrepov PRP med prehodom v novo programsko obdobje, še ni sprejeta. Kljub temu je bilo možno podaljšati petletno obveznost že v letu 2020 in tisti, ki ste to naredili, imate tudi v letu 2021 možnost podaljšanja. Za eno leto lahko svojo obveznost podaljšate tudi tisti, ki se vam je obveznost zaključila v letu 2020. Možen je tudi nov vstop v ukrep ekološko kmetovanje (ukrep EK) v letu 2021. Za podaljšanje obveznosti ali nov vstop morate oddati prijavo v kontrolo ekološkega kmetovanja pri kontrolni organizaciji do konca leta.

Vse ekološke pridelovalce in predelovalce, ki bi želeli pridobiti finančno podporo za leto 2021 v okviru Programa razvoja podeželja za ukrep EK, pozivamo k prijavi oziroma obnovi prijave v kontrolo ekološkega kmetovanja najpozneje do 31. decembra 2020 pri eni izmed pooblaščenih organizacij za kontrolo in certificiranje kmetijskih pridelkov ali živil.

Evropska zakonodaja je naklonjena ekološkemu kmetijstvu in v izdelavi je akcijski načrt za ekološko kmetijstvo za Slovenijo, ki stremi k cilju povečanja deleža ekoloških kmetij s 5 % na 25 % do leta 2027, kar je tudi zahteva EU.

Vabimo vas, da v letu 2021 v ukrep EK vstopite na novo, saj na ta način podpirate in promovirate izvajanje ekološkega kmetovanja v Sloveniji, ki mu tudi ministrstvo namenja posebno pozornost. Tudi za novo prijavo v ekološko kmetijstvo je rok 31. december 2020 in jo lahko opravite pri eni izmed pooblaščenih organizacij za kontrolo in certificiranje kmetijskih pridelkov ali živil.

K podaljšanju obveznosti in novim vstopom v ukrep EK vabi MKGP z objavo, ki jo najdete na spletni strani <https://www.gov.si/novice/2020-12-03-ekoloski-pridelovalci-in-predelovalci-vabljeni-k-prijavi-ozioroma-obnovitvi-prijave-v-kontrolo-in-ukrep-ekolosko-kmetovanje/>. Za pomoč se lahko obrnete na kmetijsko svetovalno službo, ki ima mrežo svetovalcev po celi Sloveniji in usposobljene specialiste za ekološko kmetovanje. Skupaj lahko razrešite dileme in odstranite prepreke, ki vam stojijo na poti do ekološkega kmetovanja.

Jana Žiberna, KGZS

Skupaj soustvarjamo prihodnost kmetijstva

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) je v začetku novembra skupaj z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano organizirala dvodnevni 35. tradicionalni mednarodni posvet javne službe kmetijskega svetovanja in dogodek Evropskega partnerstva za inovacije – EIP.

Zbornični urad, KGZS
zelena.dezela@kgzs.si

Pod naslovom »Skupaj soustvarjamo prihodnost kmetijstva« je bilo možno prisluhniti številnim predstavitev na temo ekonomskih pogojev, skupne kmetijske politike ter vsebin tržnega komuniciranja v nastalih razmerah. »Če smo lani ob tem času še razmišljali o digitalnih rešitvah za potrebe kmetijskega svetovanja, so danes te postale naša realnost. V novih razmerah smo se hitro organizirali in danes deluje javna služba kmetijskega svetovanja na drugačen način, kot so to počele vse generacije svetovalcev pred nami,« je poudaril vodja javne službe kmetijskega svetovanja pri KGZS Anton Jagodic ter poudaril vlogo kmetijskih svetovalcev pri razvoju slovenskega kmetijstva. Ob tem je izpostavil pomen mednarodnega povezovanja kmetijskih svetovalcev prek evropskih združenj in stalnega izobraževanja ter povezav z različnimi ustanovami.

Treba je rešiti sedanje težave

»Pred slovenskim kmetijstvom so novi izzivi in zbornica mora biti pripravljena, da se nanje pravilno in pravočasno odzove. Nič nam ne pomagajo dolgoročne strategije, če ne bomo znali reševati sedanjih težav. Naša naloga je, da povežemo kmete in stroko tako, da bo politika, pa ne samo kmetijska, in družba v celoti pravilno ter pravično vrednotila širši družbeni pomen kmetijstva,« je v uvodnem nagovoru poudaril predsednik Kmetijskega gozdarske zbornice Slovenije Roman Žvegljič in še: »Danes je nov dan, ki od nas zahteva, da se čim bolj osredotočimo na to, kar od nas pričakujejo kmetice in kmetje ter celotna družba. Da napravimo premike v smer, da bodo potrošniki lahko jedli kakovostno slovensko hrano po zmernejih cenah, kmetice in kmetje pa bodo imeli primeren standard! Tako bolj kot kadarkoli rabimo močno in povezano stanovsko organizacijo.

Le s skupnimi močmi bomo dosegli to, da dobijo slovenske kmetije čim boljše strokovno znanje, pripadajoča neposredna plačila in razvojna sredstva. Tako bo slovenska zemlja obdelana, pridelana hrana kakovostna in bo kot taka našla pot do potrošnikov. Celotna družba se spopada s krizo. A ta kriza je tudi priložnost, da se v boju z njo izoblikujejo zmagovalci, ki bodo imeli dovolj znanja, pogu-

ma in srčnosti. Prepričan sem, da bomo vsi skupaj med zmagovalci in da nas bodo rešili prihodnost, znanje in povezanost,« je še povedal predsednik KGZS.

Usmerjenost k smotrnosti politike

Da je kmetijsko svetovalna služba ena najpomembnejših javnih služb pri nas, je poudaril minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS dr. Jože Podgoršek. »Skupaj soustvarjamo prihodnost kmetijstva in le tako lahko razvojno napredujemo. Pri tem želimo posebej izpostaviti najnovejšo prilagoditve Programa razvoja podeželja 2014-2020, s katerimi smo zagotovili nujna dodatna sredstva, višje stopnje javne podpore za naložbe v kmetijstvo in živilsko-predelovalni industriji. V prihodnje bo ogromno pozornosti namenjeno izvedbi »instrumenta za okrevanje in odpornost EU«, s katerim se zagotavljajo dodatna sredstva, v celoti iz proračuna EU.«

Minister je kot bistveno novost reformnih predlogov SKP predstavil nov izvedbeni model oziroma strateško načrtovanje držav članic. Osnovni premik v predlagani reformi SKP je tako usmerjenost v smotrnost politike, ki se osredotoča na spremljanje doseganja ciljev. Svoj nagovor je zaključil s poudarkom na pomenu javne službe kmetijskega svetovanja, ki deluje pod okriljem Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije: »JSKS je skupaj s celotnim kmetijstvom pred izjemnimi izzivi: digitalna nadgradnja sistema, znanja in tehnologij, metod svetovanja. V naslednjem programskem obdobju bomo morali na kmetije prenesti veliko novih ciljev in znanj, povezanih z okoljem. Že sedaj moramo spodbuditi k povezovanju in oblikovanju verig, ki tudi v času

zuma ter pričakovanih glede strateških načrtov držav članic EU govoril direktor področja strategija, poenostavitve in analiza politik ter gospodarski izzivi EU Tassos Haniotis, v nadaljevanju pa so se zvrstile predstavitve red. prof. dr. Mojmir Mraka o makroekonomskih izzivih Unije, stališče Evropskega parlamenta je predstavil evropski poslanec Franc Bogovič, pregled trenutnega stanja s strani evropskih mladih kme-

tijskem gospodarstvu, lotevanje v sodelovanju s strokovnjaki z različnih področij, saj je znano dejstvo, da »več glav več ve«. Namen Evropskega partnerstva za inovacije je, da kmetovalci, svetovalci, raziskovalci in drugi deležniki v sodelovanju obravnavajo praktične probleme in zanje poiščejo izvedljive, inovativne rešitve, ki jih nato preizkusijo v praksi na kmetijskih gospodarstvih (npr. v hlevu, na polju, trajnem nasadu, v pro-

štev na področju živinoreje, poljedelstva, sadjarstva in vinogradništva, digitalizacije v kmetijstvu in gozdarstvu, analitičnih sistemov v podporo svetovanju na kmetijah, učinkovite in trajnostne rabe vode, trajnostne rabe tal, iskanja novih priložnosti na področju rabe kmetijskih odpadkov kot obnovljivih virov energije ipd.

Odzivi s terena in rezultati ankete kažejo, da so projekti EIP med našimi kmetovalci

menu inovacijskih posrednikov pri izvajanju pristopa EIP sta na dogodku spregovorila predstavnika iz Belgije in Poljske, kjer so inovacijski posredniki uspešni in pomemben del AKIS-a.

Ukrep izvajajo šele tri leta, pa vendar se iz razpisa v razpis zanimanje izredno povečuje. Vsa predvidena sredstva, ki so bila namenjena za izvajanje ukrepa 16 – Sodelovanje so praktično odobrena. Ostalo je le še nekaj sredstev na podkrepu 16.4 – Kratke dobavne verige. Razpis za ta podkrep naj bi bil objavljen še v novembru.

Kot je bilo izpostavljeno na dogodku ob drugem dnevu javnega posveta JSKS, morajo biti znanje in praktične rešitve za kmetovalce ustvarjene preko različnih, z javnimi sredstvi sofinanciranih projektov, brezplačne, dostopne na enem mestu, na enostaven način in v njim razumljivem jeziku. Zato so bili na dogodku poleg projektov EIP predstavljeni tudi številni drugi projekti, ki se izvajajo v okviru H2020, Interreg, Era-net, pilotni projekti ipd.

tov o SKP je podal Sean Finan, podpredsednik Evropskega komiteja mladih kmetov (CEJA).

Dr. Darja Majkovič, generalna direktorica direktorata za kmetijstvo na MKGP, je predstavila Strateški načrt SKP 2021 - 2027, Izhodišča KGZS pri pripravi strateškega načrta SKP pa direktor KGZS Branko Ravnik. O kriznem komuniciranju – Kako lahko slovensko podeželje izkoristi koronasituacijo – pa je izkušnje predstavil poslovni svetovalec Tomaž Stritar.

Evropsko partnerstvo za inovacije

Drugi dan posveta »Skupaj soustvarjamo napredek kmetijstva« je potekal dogodek Evropskega partnerstva za inovacije (EIP). Predstavljeni so bili izbrani projekti ukrepa 16 Sodelovanje iz Programa razvoja podeželja 2014-2020, sodelujoči pa so izmenjali izkušnje pri izvajanju teh projektov v Sloveniji ter prisluhnili izkušnjam Poljske in Belgije pri spodbujanju inovativnosti v kmetijstvu.

izvodnji) ter pridobljeno znanje in rezultate razširjajo med druge kmete. Znanje o doseženih rezultatih pa se tudi preko dogodkov, kot je ta, razširja med druge kmete in med širšo javnost.

S sodelovanjem vseh teh deležnikov želijo doprinesiti k zmanjševanju vrzeli v pretoku znanja in inovacij od stroke do kmetijske prakse ter k izboljššanemu pretoku informacij s kmetijske prakse do stroke glede dejanskih, praktičnih problemov, s katerimi se srečujejo kmetje in kmetijska podjetja.

Sodelovanje med kmeti in različnimi strokovnjaki poteka v t. i. operativnih skupinah EIP, ki jih je v Evropi že več kot 1.500, v Sloveniji pa 32. Partnerstva so raznolika, v njih skoraj 400 partnerjev (od tega dve tretjini kmetovalcev) sodeluje v iskanju inovativnih re-

dobro sprejeti, predvsem pa od teh projektov pričakujejo inovativne praktične rešitve za konkretne probleme, s katerimi bo možno doseči več in bolje, kot prednost pa so izpostavili tudi pridobitev novih strokovnih znanj, do katerih bi sami težje prišli, ter možnost dostopa do strokovnjakov, na katere se lahko obrnejo, ko naletijo na izziv, ki ga sami ne znajo rešiti.

Inovacijski posredniki

Ena izmed bistvenih značilnosti projektov EIP je tudi inovativnost pri reševanju problemov, ki jo omogoča ustrezna sestava operativne skupine EIP. Pri premoščanju vrzeli v komunikaciji pa tudi pri iskanju in povezovanju ustreznih partnerjev, ki bi lahko uspešno rešili izzive kmetov, imajo lahko pomembno vlogo inovacijski posredniki oz. »innovation broker-ji«. O po-

Vse video predstavitve s posveta, predstavitve in plakati so dostopni na spletni strani zbornice www.kgzs.si/jsks/posvet.

krize pomagajo prevzemati tveganje posameznika v njej. Zato računam in računamo na vas.«

V luči sprememb

Na posvetu Javne službe kmetijskega svetovanja je s predstavitvijo trenutnih razmere glede sprejemanja kmetijske zakonodaje, izvajanje zelenega spora-

Evropsko partnerstvo za inovacije na področju kmetijstva (EIP-AGRI) si prizadeva spodbujati konkurenčno in trajnostno kmetijstvo in gozdarstvo, ki bosta z manj doseglja več in bolje. Osredotoča se na spodbujanje kmetovalcev, da se reševanja praktičnih izzivov, s katerimi se srečujejo na kme-

Z VAMI DANES IN JUTRI
S PRILAGOJENIMI OBROKI NA POLOVIČKE, TRETJINKE ALI ČETRTINKE

od 4x 7.830 EUR z o.d.v. T4s
od 4x 1.200 EUR z o.d.v. ProRotor
od 4x 6.980 EUR z o.d.v. BR6090
od 4x 1.280 EUR z o.d.v. ProTed
od 4x 1.500 EUR z o.d.v. DuraDisc

V sodelovanju z **BKS Bank**

OBILO ZDRAVJA, USPEHOV TER VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO 2021

ITRO, d.o.o., PE Store
Železarska c. 3, 3220 Štore
IZRAČUNI V TEM OGLASU VELJAJO ZA OSNOVNE MODELE V PONUBI
FOTOGRAFIJE SO SIMBOLICNE. POBOLJŠANI PRODAJALCI:
AVTOCENTER Ormož, tel: (02) 741 64 11 • KMETIJSKI CENTER LAH, Komenda, tel: (01) 834 10 22
JAKŠE SAMO s.p., Senjarnje, tel: (041) 745 832 • KOVAČ ROBERT, s.p., Murska Sobota, tel: (041) 736 152
PATRIKS, d.o.o., Dobrova v Brdih, tel: (05) 330 87 40 • NO d.o.o., Brežice, tel: (07) 495 94 57

Tel. (03) 780 57 12 (14, 15)
www.newholland.si

NEW HOLLAND
AGRICULTURE

Grizenje repov med prašiči

Ocena dejavnikov tveganja – pomemben korak za zmanjšanje izbruhov grizenja repov v rejah prašičev pitancev

Maja Prevolnik Povše, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede

Gabrijela Salobir, KGZS

Manja Zupan Šemrov, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Invazivni posegi, ki živalim povzročajo bolečino in trpljenje, med katere sodi tudi krajšanje repov, niso v skladu s sodobnimi smernicami reje živali, prav tako ne z zahtevami potrošnikov. Rutinsko krajšanje repov, ki ga večina uporablja kot preventivni ukrep za preprečevanje grizenja repov, je prepečeno, hkrati pa tudi neučinkovito in le blaži posledice. Dobro je vedeti, da pojav grizenja repov jasno nakazuje na težave v reji in da je rep pomemben pokazatelj počutja prašičev. Posledično se iščejo rešitve v alternativnih pristopih, med katerimi je najbolj aktualna ocena dejavnikov tveganja, ki lahko pomembno doprinese k dolgoročno izboljšanju razmer v reji, kar ima ugodne posledice za živali in rejca.

Zakaj prašiči drug drugemu grizejo repe in kakšne so posledice?

Grizenje repov je znak, da razmere v reji prašičem ne omogočajo zadovoljevanja fizioloških potreb (prehranjevanje, počitek) in izražanja naravnih oblik obnašanja (ritje, žvečenje, raziskovanje). Pri živalih lahko povzroči poslabšanje fizičnega in psihičnega zdravja ali celo pogin ter vodi v povečano dovzetnost za bolezni, slabše proizvodne rezultate in manjšo vrednost klavnih trupov, prav tako pa ima lahko rejec večje stroške zaradi zdravljenja in slabši ekonomski rezultat.

Zakaj rejci vseeno krajšajo repe?

Ukrep krajšanja repov se je zakoreninil kot glavni način za preprečevanje grizenja repov. Ukrep je preprost in poceni, izvaja ga lahko rejec sam, brez anestezije in sredstev za lajšanje bolečin, vendar le v prvem tednu po rojstvu. Ker takrat ni možno napovedati morebitnega kasnejšega grizenja, se repi kljub predpisani prepovedi enostavno skrajšajo pri vseh pujskih. S tem ukrepom se delež poškodovanih repov zmanjša.

Zakaj iskati alternative ukrepu krajšanja repov?

V Evropi so potrošniki, ki zahtevajo spoštovanje predpisov s področja dobrobiti prašičev, čedalje glasnejši. Poseg je za živali invaziven, boleč in ima lahko enake negativne posledice za prašiče kot grizenje samo. Ne odpravlja vzrokov, blaži le posledice grizenja repov. Grizenje se pogosto pojavlja tudi v rejah prašičev s skrajšanimi repi. Sodobne smernice reje živali in predpisi s tega področja ukrep krajšanja dovoljujejo le v primerih, ko rejec dokaže, da so bili predhodno izvedeni preventivni ukrepi. V pomoč državam članicam pri izvajanju predpisov EU je EU Komisija izdala smernice, ki obvezujejo države članice k izvajanju analize dejavnikov tveganja za pojav grizenja repov na individualni ravni oz. na ravni posame-

zne kmetije. Vsak rejec naj bi v svoji reji ocenil, kateri dejavniki predstavljajo določeno stopnjo tveganja, in posledično ukrepal (izboljšal pogoje reje). Glavni rejčev motiv mora biti izboljševanje pogojev reje. Dejstvo je namreč, da grizenje nastane zaradi neustreznih pogojev reje (slika 1), zato je potrebno dejavnike tveganja na posamezni kmetiji poiskati in jih odpraviti ali vsaj zmanjšati. Rejec ima posledično win-win stanje v reji: izboljšana dobrobit živali, boljši proizvodni in finančni rezultati ter bolj kakovostni proizvodi za potrošnika.

Analiza dejavnikov tveganja za pojav grizenja repov

V Sloveniji se s problematiko ukinitve krajšanja repov ukvarjamo že nekaj let, največ v okviru projekta CRP V4-1817 »Tehnološke rešitve za izboljšanje dobrega počutja rejnih živali v perutninarstvu in prašičereji«. V projektu smo razvili orodje za analizo dejavnikov tveganja za pojav grizenja repov pri prašičih pitancih. Pri pripravi smo sodelovali predstavniki akademskih krogov, svetovalne službe, ministrstev in rejcev (FKBV, BF, KGZS, KGZS – zavod MS in PT, MKGP, URSVHVVR). Orodje v obliki vprašalnika je rejcu v pomoč, da sam oceni stanje v reji. Rejcu pomaga prepoznati dejavnike, ki v njegovi reji povzročajo tveganje za pojav gri-

zenja ali celo samo grizenje. Vprašalniku bodo v kratkem sledila praktična priporočila in nabor ukrepov za zmanjšanje ali odpravo neustreznih razmer in praks, s čimer bo rejec lahko zmanjšal tveganje za izbruh grizenja repov.

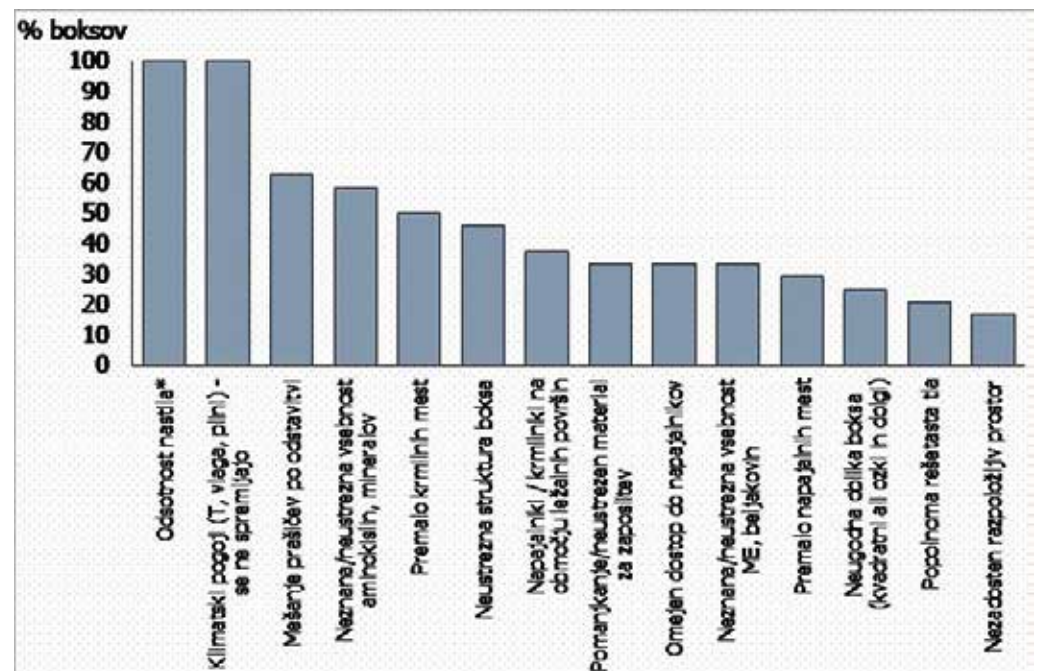
V okviru omenjenega projekta smo vprašalnik uporabili v 12 slovenskih rejah. Zajeli smo srednje velike intenzivne kmetije, ki se ukvarjajo s pitanjem prašičev do mase 130 kg. Od tega je bilo devet zaključnih rej in tri pitališča. V ukrep »Dobrobit živali« je bilo vključenih devet kmetij. Na vseh preučevanih kmetijah izvaja krajšanje repov oz. kupuje pujske s skrajšanimi repi. Krajšanje se izvaja brez anestezije v prvem tednu starosti. Vsi rejci imajo izkušnje z grize-

(ocena 3 na 5-stopenjski lestvici), sicer pa prašiči niso imeli poškodb repov ali pa so bile prisotne blage zaceljene rane.

Rezultati raziskave so pokazali (slika 2) številne in zelo temeljne pomanjkljivosti na vseh preučevanih področjih (lastnosti kotcev, krmljenje, oskrba z vodo, podnebne razmere itd.). Neugodni in neustrezni dejavniki okolja so se v rejah pojavljali različno intenzivno in v različnih medsebojnih kombinacijah (kot je predstavljeno v primeru v naslednjem odstavku). Zato menimo, da reševanje problematike ni enostavno, potreben je individualni pristop v posamezni reji.

Kot primer izpostavljamo rejo, v kateri smo v času ocenjevanja zabeležili največ poškodb repov. To je zaključena reja s 130 pitanci v turnusu, vključena je tudi v ukrep »Dobrobit živali«. Identificirali smo precej sprožilcev grizenja (dejavnikov tveganja). V reji ne spremljajo podnebnih dejavnikov (niti temperature) in ne izvajajo nobenih ukrepov ob ekstremnih podnebnih razmerah. Oblika in struktura kotca sta neustrezni (zelo dolgi in ozki kotci brez izpusta, krmilniki in napajalniki na območju ležalnih površin, prečkanje ležalnih površin za dostopanje do krmilnikov, na-

šljanju. Opustitev krajšanja repov je odgovorna odločitev. Ob dodatnem delu in obremenitvi je zraven še skrb, kaj storiti ob izbruhu. Slednje je upravičeno, saj mora vsak prilagoditi ukrepe danim razmeram v hlevu. Nenadna opustitev krajšanja repov v sedanjih intenzivnih sistemih bi lahko povzročila kratkoročne negativne ekonomske posledice zaradi izbruhov, ki dodatno poslabšajo počutje živali. Z različnimi kratkoročnimi in dolgoročnimi ukrepi moramo zmanjšati potrebo po rutinskem krajšanju repov. V praksi: izpolnimo celoten vprašalnik za našo rejo in s tem identificiramo dejavnike, ki negativno vplivajo na zdravje in počutje živali. Izdelamo načrt za izboljšanje pogojev reje in odpravo neugodnih razmer v posamezni reji. Marsikateri neustrezen dejavnik lahko enostavno zmanjšamo ali celo odpravimo, če ga zaznamo s pomočjo vprašalnika in analize. Naredimo si tudi kratkoročen in dolgoročen načrt reševanja, saj zahtevajo nekateri dejavniki čas in investicije. Ob izpolnitvi prvega cilja bi lahko rejci skupaj s svetovalci razmislili o reji prašičev brez krajšanja repov. Svetujemo, da na začetku to preizkusite v manjšem obsegu in nato lastno dobro

Slika 2. Najpogostejši dejavniki tveganja za pojav grizenja repov pri prašičih pitancih, ugotovljeni v preučevanih slovenskih rejah

njem repov v lastni reji. Ob izbruhu izolirajo poškodovanega prašiča ali prašiča, ki grize, pri čemer navajajo problem prepoznavanja slednjega. Ob izbruhu zagotovijo dodatni material za zaposlitev, zmanjšajo gostoto naselitve, izvedejo spremembe v prehrani (npr. dodatek soli, mineralno-vitaminskih dodatkov). Podobne ukrepe večina rejcev izvaja tudi z namenom preprečevanja grizenja repov. V raziskavi smo ugotovili, da so se v zadnjem letu pred ocenjevanjem težave pojavile v 60 % preučevanih rej, v zadnjem mesecu kot tudi v času ocenjevanja pa težav z grizenjem repov (z izjemo ene reje) ni bilo. Po navedbah rejcev se zaradi grizenja repov običajno zdravi/izloči 1–2 % prašičev, v nekaterih rejah pa tudi 10 % in več. V času ocenjevanja smo v 5 % kotcev ugotovili manjši delež hujših poškodb

pajalnikov in blatilnih površin), kar prašičem otežuje ločevanje ležalnih in blatilnih površin; posledično so kotci in ležalne površine umazani in mokri. V kotcu so popolnoma rešetkasta tla, brez nastila, kot obogatitev okolja uporabljajo le lesene talne predmete, ki jih po navedbah rejca nikoli ne menjajo, zato so umazani in niso vedno prisotni. Nadalje je dejavnik tveganja lahko tudi mešanje prašičev (izvaja se v laktaciji, ob odstavitvi in v času vzreje) kot tudi dejavniki, povezani s krmljenjem (eno krmilno mesto za šest prašičev, ni podatkov o sestavi in mešanju krme).

Kako pristopimo?

Z izboljšavami v reji moramo pričeti takoj, a svetujemo, da postopoma. Proces je dolgotrajen in zahteva mnogo prilagoditev in sprememb, tudi v razmi-

prako prenesete na vso rejo. Vsako izboljšanje razmer v reji vodi v izboljšanje počutja in zdravstvenega stanja živali, kar se odraža tudi v izboljšanjem ekonomskem rezultatu reje in kakovosti proizvodov.

Zahvala

Iskreno se zahvaljujemo rejcem in specialistom, ki so pomagali pri izvedbi raziskave.

Viri

Literatura je na voljo pri avtorjih.

Vprašalnik je dostopen v pdf ali e-obliki na spletni strani projekta V4-1817: <http://www.bf.uni-lj.si/oddelek-za-zootehniko/oddelek/raziskovalno-deloprojekti/crp-tehnoloske-resitve-za-izboljšanje-dobrega-pocutja-rejnih-zivali-v-perutninarstvu-in-prasicereji/>

DEJAVNIKI TVEGANJA

- povezani z LASTNOSTMI BOKSA**
 - premajhen razpoložljiv prostor, zlasti v povezavi z večjo maso živali,
 - neustrezna oblika boksa (neugodni predvsem ozki in dolgi boksi, pa tudi kvadratni),
 - neustrezna razporeditev elementov v boksu (napajalniki in krmilniki na območju ležalnih površin, prečkanje ležalnih površin pri gibanju med elementi boksa) itd.
- povezani s KLIMATSKIMI POGOJI**
 - visoke temperature (zlasti v povezavi z visoko zračno vlago)
 - visoka zračna vlaga
 - prepih (zlasti na ležalnih površinah),
 - slabo prezračevanje,
 - slaba kakovost zraka (visoka vsebnost plinov CO₂, NH₃) itd.
- povezani z OSKRBO Z VODO**
 - premalo napajalnih mest (priporočljivo je en napajalnik za največ 10 prašičev ter dostop do vsaj dveh napajalnikov),
 - umazani ali nedelujoči napajalniki,
 - neustrezen pretok vode (optimum v pitanju 0,8-1,2 l/min) itd.
- povezani z ZDRAVSTVENIM STANJEM**
 - prisotnost poškodb,
 - prisotnost bolezni itd.

- povezani s KRMLJENJEM**
 - premalo krmilnih mest (priporočljivo je krmilno mesto na vsakega prašiča, tudi v primeru krmljenja po volji),
 - neustrezna mešanica oz. velikost delcev krme (neugoden je velik delež zelo velikih ali zelo finih delcev),
 - prisotnost toksinov v krmi,
 - umazana krma, umazani krmilniki,
 - neustrezna sestava ali količina krme,
 - odsotnost preverjanja krmnih sestavin,
 - nezadovoljene potrebe po ritju/žvečenju itd.
- povezani s TLEMI IN NASTILOM**
 - neustrezen tip tal (neugodna zlasti popolnoma rešetkasta tla),
 - odsotnost nastila,
 - slaba kakovost nastila itd.
- povezani z ZAPOSILITVENIM MATERIALOM**
 - odsotnost ali neustrezen material oz. predmeti za zaposlitev,
 - umazan material oz. predmeti za zaposlitev,
 - material oz. predmeti za zaposlitev niso stalno prisotni itd.
- MEŠANJE (SKUPIN) PRAŠIČEV**

Slika 1. Najpogostejši dejavniki tveganja za pojav grizenja repov pri prašičih

Nov sistem sledljivosti

Kako projekt EIP-EKOPAKT zagotavlja integriteto ekološkim preskrbovalnim verigam z naj sodobnejšimi tehnologijami in vzpostavlja nov sistem sledljivosti za ekološko prirejeno goveje meso od hleva do vilice?

Igor Hrovatič, KGZS
igor.hrovatic@kgzs.si

Ana Bevc, Prospah d.o.o.
ana@origin-trail.com

Sledljivost hrani v vseh fazah pridelave, predelave in distribucije je eno osnovnih načel za zagotavljanje varne hrane in zanesljivosti informacij, ki jih prejemajo potrošniki, ter je hkrati velik izziv.

Izzivi s sledljivostjo pri prireji ekološkega mesa

Pri prireji ekološkega mesa se v Sloveniji poleg tega soočamo še z dodatnim izzivom – nimamo zgrajenega celovitega in učinkovitega sistema sledljivosti ter trženja ekološkega mesa. Obstajajo le posamezne iniciative, ki to uspešno rešujejo, kot je npr. blagovna znamka Ekodar. Tako veliko mesa, ki je vzrejeno na ekološki način, pot po pre-

skrbovalni verigi nadaljuje kot konvencionalno meso. Tako se v preskrbovalni verigi z ekološkim govejim mesom v Sloveniji izgublja pomemben del dodane vrednosti, ki jo ustvarja ekološka reja mesa. Prav tako se ne uresničujejo vsi potenciali ekološke reje govejega mesa.

Sistem sledljivosti EKOPAKT zagotavlja večjo integriteto in transparentnost

Da bi preseglili trenutno stanje v preskrbovalni verigi z ekološkim mesom ter vzpostavili učinkovit sistem sledljivosti in trženja, prilagojenega uporabi v vse bolj digitalizirani družbi, je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) obliko-

vala inovacijsko partnerstvo EKOPAKT, pri katerem sodelujejo še Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru (FKBV), KGZ Celje, Kmetijska zadruga Šaleška dolina, Kmetijska zadruga Rače, Kmetijska zadruga Laško, Kmetijska zadruga Rače, s njimi povezani kmetje ter podjetje Prospah kot nosilec tehnološkega razvoja.

Inovacijsko partnerstvo razvija napreden sistem sledljivosti EKOPAKT, ki zagotavlja večjo varnost hrane in povečuje zaupanje potrošnikov v lokalno ekološko pridelano hrano. Hkrati deležnikom v preskrbovalni verigi z lokalno ekološko hrano pomaga pri optimizaciji njihovih proizvodnih procesov in pri razvoju novih poslovnih modelov na podlagi zaupanja vrednih podatkov. V središču sistema sledljivosti EKOPAKT so sodobne decentralizirane tehnologije za izmenjavo podatkov, ki zagotavljajo integriteto podatkov v sistemu.

Ena temeljnih tehnologij, ki se v sistemu sledljivosti EKOPAKT uporablja, je tehnologija veriženja podatkovnih blokov, t. i. *blockchain*. Tehnologija, ki jo mnogi povezujejo s kriptovalutami, je izjemno učinkovita za preprečevanje manipulacij s podatki v

sistemu. Ko so podatki enkrat zapisani na omrežju blockchain, jih je namreč nemogoče kakorkoli spremeniti, ne da bi sistem to zaznal in na spremembo opozoril.

Druga pomembna tehnologija, ki jo sistem uporablja, je decentraliziran protokol za izmenjavo podatkov OriginTrail. To je odprtokodni protokol, ki omogoča izmenjavo, povezovanje in medsebojno primerjanje podatkov o dogodkih v preskrbovalni verigi, ki jih v sistem vnašajo različni uporabniki sistema – kmetje, klavnice, kmetijske zadruge, kmetijske svetovalne službe idr.

Taka izmenjava in povezovanje podatkov znotraj sistema omogočata celosten pregled dogajanja v preskrbovalni verigi od hleva do vilice. Avtomatska primerjava podatkov o istih dogodkih v preskrbovalni verigi, ki jih vnašajo različni uporabniki sistema, omogoča, da se

vzpostavi jasna odgovornost za podatke v sistemu. Sistem avtomatsko opozori, če se podatki različnih uporabnikov ne ujemajo, kar omogoča hitro ukrepanje in raziskovanje vzroka neujemanja ter odpravljanje nepravilnosti v preskrbovalni verigi s hrano.

Povečevanje zaupanja potrošnikov, izboljšanje tržnega položaja za ekološke kmete

Glavni cilj sistema EKOPAKT je zagotoviti varnost hrane in omogočiti boljše tržno pozicioniranje lokalno proizvedenih ekoloških živil. S sistemom bomo vzpostavili digitalna orodja za obveščanje in izobraževanje potrošnikov o prednostih in večji trajnosti lokalno pridelane ekološke hrane, trditve pa podprli z izmenjavo zaupanja vrednih podatkov zno-

traj sistema. Kmetje in drugi deležniki v preskrbovalni verigi bodo lahko sistem uporabljali za optimizacijo svojih proizvodnih procesov in procesov v preskrbovalni verigi ter za razvoj novih poslovnih modelov.

Sistem sledljivosti EKOPAKT bo pilotno preizkušen za sledenje ekološkemu govejemu mesu. V prvi fazi bodo v sistem povezane kmetije in kmetijske zadruge, ki sodelujejo v inovacijskem partnerstvu. Sledljivost bo zagotovljena od hleva do zakola oz. predelave v živilske proizvode. V naslednjih fazah se bo sistem dopolnjeval, da bo lahko vključeval še druge vire podatkov za zagotavljanje dodatne integritete in varnosti hrane, kot so državne baze podatkov (npr. VOLOS), odprti podatki, podatki certifikacijskih organizacij, nadzornih organov itd.

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Prejemnik podpore iz Programa razvoja podeželja RS 2014–2020

Kdaj po certifikat za NPK na KGZS?

Razpisi, ki zahtevajo dokazovanje usposobljenosti z izobrazbo, so glavno vodilo odločitve o rokih za pridobitev nacionalnih poklicnih kvalifikacij (NPK) s področja kmetijstva na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije.

Jana Žiberna, KGZS
jana.ziberna@kgzs.si

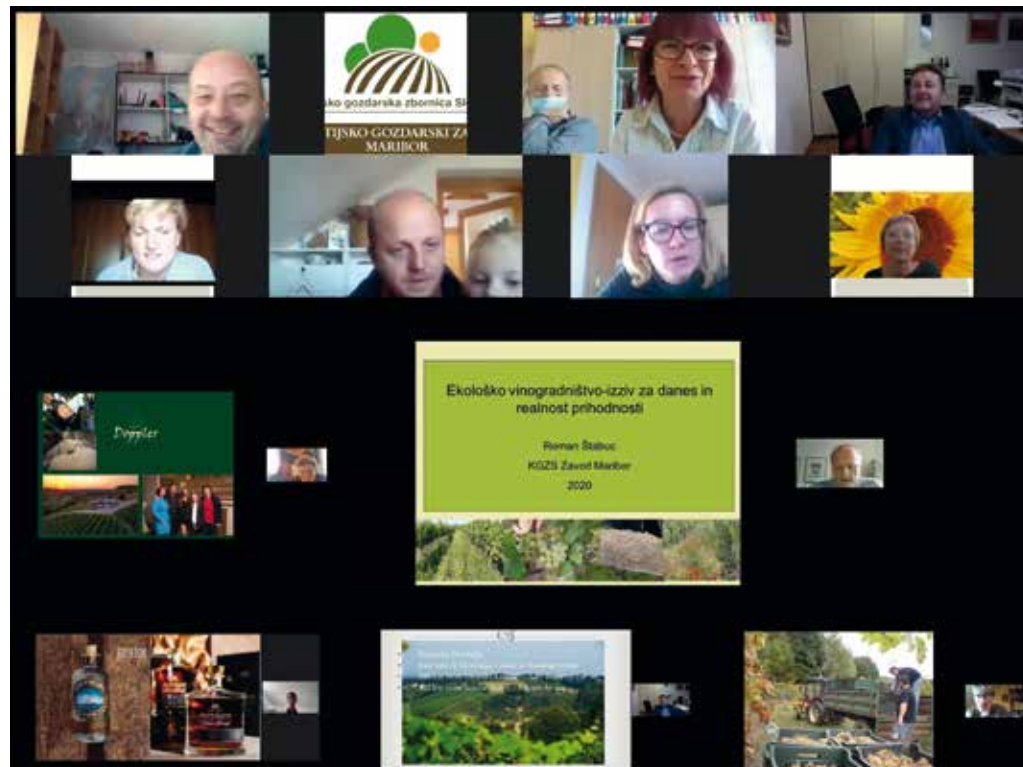
Tudi v letu 2020 je bilo temu tako. Naši kandidati so v letošnjem letu pridobili preko sto certifikatov za NPK s kmetijskega področja. Imetniki certifikatov so lahko kandidirali na razpisih MKGP ali pa s pridobljenimi certifikati ovrednotili svoja znanja.

V letu 2020 na KGZS ne načrtujemo več rokov za NPK komisije, ker nam razmere tega ne dopuščajo, in do oddaje tega članka še ni kazalo na izboljšanje. Prepričani pa smo, da bo izvedba NPK komisij mogoča v januarju 2021. Načrtujemo izvedbo vseh komisij, za katere se bodo kandidati prijavili.

Vsi, ki bi želeli v januarju pridobiti NPK, pravočasno pristopite do kmetijskega svetovalca in z njegovo pomočjo pripravite osebno zbirno mapo, ki jo oddate na naslov KGZS. KGZS je izvajalec petih kmetijskih in štirih živilskih NPK (živinorejca/živinorejka, poljedelec/poljedelka, vinogradnik/vinogradnica,

sadjar/sadjarka, zelenjadar/zelenjadarica, predelovalec/-ka mesa na tradicionalen način, predelovalec/-ka mleka na tradicionalen način, predelovalec/-ka sadja na tradicionalen način, izdelovalec/-ka kruha, potic, peciva in testenin na tradicionalen način). Vse podatke o posameznih NPK-jih in o rokih komisij lahko pridobite od kmetijskih svetovalcev na vam najbližjem kmetijsko-gozdarskem zavodu, najdete pa jih tudi na spletni strani <https://www.nrpslo.org/> in spletnih straneh KGZS.

Priprave na januarske roke že intenzivno potekajo. Približuje se razpis za podukrep 6.1 - Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, točen datum še ni znan. Veliko je zanimanja tudi za izobraževanja, ki pokrivajo vsebine posameznih NPK-jev, ki niso pogoj za pridobitev certifikata, so pa zelo dobra referenca, ki jo lahko vključite v svojo osebno zbirno mapo.

Kolaž udeležencev in predavateljev, ki so soustvarjali izobraževanje za vinogradnike v organizaciji KGZS Zavoda Maribor.

KGZS Zavod Celje, KGZS Zavod Ptuj in KGZS Zavod Kranj so izvedli vsak svoje izobraževanje za živinorejce. Vsa izobraževanja so imela število udeležencev, ki je omogočalo aktivno sodelovanje in komunikacijo med predavatelji in udeleženci. KGZS Zavod Novo mesto in KGZS Zavod Murska Sobota pa sta poskrbela za vse nadobudne poljedelce, ki so to zimsko obdobje izkoristili za obnovitev in obogatitev znanj.

Po nova znanja preko spletnih izobraževanj na kmetijsko-gozdarske zavode

Kmetijska svetovalna služba se je morala hitro prilagoditi na novonastale razmere in v mesecu decembru je kmetovalcem poleg vseh ostalih vsebin ponudila tudi obsežna in raznovrstna izobraževanja, ki so osredotočena na vsebine, ki jih

zahtevajo katalogi standardov strokovnih znanj in spretnosti za pridobitev posamezne NPK. Izobraževanja niso pogoj in ne zagotovilo, da boste certifikat prejeli, so pa zelo dobra referenca za pridobitev NPK in bogat vir znanj, ki pomagajo na poti k uspešnemu gospodarjenju na kmetiji.

Kmetijsko gozdarski zavod Maribor je pripravil kar tri izobraževanja, ki so potekala pre-

ko spleta. Vodja JSKS pri KGZS zavodu Maribor ga. Simona Hauptman je takole strnila svoje vtise:

»Na KGZS Zavodu Maribor se lahko pohvalimo, da smo v mesecu novembru pristopili hkrati k izvedbi kar treh spletnih izobraževanj, in sicer 30-urnih izobraževanj s področja sadjarstva, vinogradništva in poljedelstva/zelenjadarstva.

Kot kaže bodo ti preventiv-

ni ukrepi covid-19 trajali še kar nekaj časa. Glede na to, da svetovalna služba izvede večino izobraževanj v zimskem času, razmišljamo, kako jih izvesti, da bo dovolj varno, na drugi strani pa, da bo zagotovljena tudi zadostna udeležba. V okviru JSKS pri KGZS Zavodu Maribor že pripravljamo »Urniki zimskih izobraževanj za zimsko sezono 2020/2021« in, kot kaže, bomo izobraževanja, ki smo jih običajno izvajali v predavalnici, izvedli v obliki spletnih seminarjev.

Tako kot je uporaba pametnih telefonov in brskanje po raznih socialnih omrežjih zajela vse generacije, tudi podeželje, sem prepričana, da se bodo te nove metode prenosa znanja preko spleta kar hitro osvojile, kajti »izobraževanje je stalnica pri vseh generacijah.«

Udeleženci pa o izvedenem usposabljanju menijo:

»Dovolite, da se vam zahvalim in izrečem pohvale vsem predavateljem za strokovno in hkrati srčno izvedena predavanja. Pohvale tudi tehnični podpori, ki je zagotovila kakovosten potek predavanj.« Pavel Šoster

»Zahvaljujem se vsem predavateljem za pravo zakladnico predanih znanj in ogromno pozitivne energije tekom vseh dni predavanj.« Jan Krizstan

Še je čas za olajšave

Novosti pri olajšavi za investiranje v osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost

mag. Martin Nose, KGZS
martin.nose@kgzs.si

Zakon o dohodnini – ZDoh-2 za osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost šteje:

- pridelavo, ki je v celoti ali pretežno vezana na uporabo kmetijskih in gozdnih zemljišč, ustrezno evidentiranih v zemljiškem katastru (razen pridelave sadik sadnega, gozdnega in okrasnega drevja ter grmičevja, pridelavo sadik vinske trte in hmelja ter pridelavo okrasnih rastlin),
- pridelavo na kmetijskih in gozdnih zemljiščih izven Slovenije,
- čebelarstvo,
- pridelavo vina iz lastnega pridelka grozdja v in izven Slovenije ter
- pridelavo oljčnega olja iz lastnega pridelka oljk.

Kot osnovna kmetijska dejavnost se šteje tudi pridelava posebnih kultur (intenzivna pridelava zelenjadnic in zelišč, jagode na njivah, semena in sadike poljščin, zelenjadnic in zelišč, reja polžev), če je leta evidentirana pri Agenciji RS za kmetijske trge in razvoj podeželja.

Kdo lahko uveljavlja

Olajšavo za investiranje v osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost lahko uveljavlja vsak zavezanec, ki dosega dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti in je ne moremo v celoti izkoristiti v letu vlaganja, neizkoriščen del olajšave zmanjšuje davčno osnovo še v naslednjih petih letih.

ske in osnovne gozdarske dejavnosti in je v davčnem letu v okviru kmečkega gospodinjstva ali agrarne skupnosti vlagal v osnovna sredstva oziroma opremo v zvezi z osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnostjo, tako da vloži obrazec Vloga za olajšave za investiranje v osnovna sredstva v povezavi z osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnostjo. Obrazec vloge dobimo brezplačno na vseh finančnih uradih, lahko pa ga natisnemo s spletne strani Finančne uprave Republike Slovenije.

Olajšava znižuje davčno osnovo od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, in sicer se prizna v višini 40 % investiranega zneska, vendar se od leta 2020 dalje olajšava prizna največ v višini 63 % davčne osnove od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti. Olajšava se deli v enakem znesku vsem članom gospodinjstva, ki dosega davčno osnovo iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti. Če je znesek investiranja tako velik, da olajšava presega davčno osnovo od dohodkov iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti in je ne moremo v celoti izkoristiti v letu vlaganja, neizkoriščen del olajšave zmanjšuje davčno osnovo še v naslednjih petih letih.

Vlogo je treba vložiti, ker se olajšavo upošteva le na zahtevo zavezanca. Da bo olajšava upoštevana že v informativnem izračunu dohodnine za preteklo leto, ki ga bo Finančna uprava Republike Slovenije izdala v tekočem letu, je treba vlogo vložiti do 5. februarja tekočega leta osebno ali po pošti na pristojni finančni urad.

Za izpolnitev vloge potrebujemo podatke o investiranju oziroma nakupu, zato vestno shranjujmo račune, pogodbe o nakupu, odločbe o morebitni odobritvi sofinanciranja vlaganja ipd. Pri zbiranju dokumentov pazimo, da bo račun izdan na ime enega izmed članov kmečkega gospodinjstva ali agrarne skupnosti, znotraj katere zavezanci uveljavljamo olajšavo.

Omejitve

Naj opozorimo, da v tekočem letu lahko uveljavljamo olajšavo samo za vlaganja, opravljena v tem letu. V informativnem iz-

računu dohodnine za leto 2020 lahko tako uveljavljamo olajšavo zgolj za vlaganja, opravljena v letu 2020. Tako npr. za vlaganja iz leta 2019 tudi v primeru, da smo investirali na podlagi finančnega najema (lizinga) ali kredita iz tega leta in letos še plačujemo obroke lizinga oz. anuitete kredita, olajšave za leto 2020 ne moremo uveljavljati.

Če je bil naš nakup že kakorkoli subvencioniran, tedaj kot zavezanec ne moremo uveljavljati olajšave za investicije v delu, ki je bil financiran iz sredstev proračunov samoupravnih lokalnih skupnosti, proračuna RS ali proračuna EU, če imajo ta sredstva naravo nepovratnih sredstev. S tem država preprečuje možnost dvakratnega financiranja oziroma ugodnosti za isto sredstvo s strani Slovenije, lokalne skupnosti oziroma EU.

Kaj pride v poštev

Olajšavo je možno uveljavljati za mnogovrstne investici-

je na kmetiji, na primer v:

- traktorje, pluge, brane,
- mulčerje, valjarje, freze,
- sejalnike, sadilnike, škropilnike, trosilnike, druge traktorske priključke,
- kombajne, kosilnice, obračalnike za seno, nakladalce,
- sortirnike, luščilnike, robkalnike,
- molzne stroje, hladilnike za mleko, cisterne, sode,
- krmilnike in napajalnike živine v hlevih in na pašnikih,
- motorne žage, gozdne transporterje, hidravlična dvigala, vitle,
- delovno orodje in drugo opremo,
- gozdne vlake, ceste, namakalne naprave, akumulacije,
- sadovnjake, vinograde, oljčnike, hmeljnike, gozdove in druge večletne nasade,
- živino (plemensko in delovno), razen tiste, ki se pita,
- druga osnovna sredstva v povezavi z osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnostjo.

Olajšave pa ni možno uveljavljati za:

- nakup zemljišč,
- nakup ali gradnjo stavb (za stavbi se štejeta tudi silos in kozolec),
- nakup motornih vozil (razen traktorjev in druge kmetijske in gozdarske mehanizacije),
- vlaganje v neopredmetena dolgoročna sredstva (mlečne kvote, licence za uporabo računalniških programov ...).

Olajšava se prizna zavezanecu v sorazmernem deležu glede na skupno število zavezancev v kmečkem gospodinjstvu. Neizkoriščen del olajšave lahko zmanjšuje davčno osnovo še v naslednjih petih letih. Priznana olajšava znižuje samo davčno osnovo od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti.

Rok za oddajo

Če bomo obrazec vloge vložili do 5. februarja leta 2021, bo o olajšavi odločeno že v informativnem izračunu dohodnine za leto 2020, ki nam ga bo Finančna uprava Republike Slovenije poslala na dom najpozneje do 15. junija leta 2021. Če se z informativnim izračunom ne bomo strinjali, bomo lahko podali ugovor.

Za več informacij in seznanitev z aktualnim stanjem je na voljo spletna stran Finančne uprave RS www.fu.gov.si.

Kako kmečki zavarovanec dokaže upad prihodkov?

Na zbornici se že vse od začetka epidemije novega koronavirusa oziroma od sprejema prvih ukrepov za blažitev posledic, ki jih novi virus prinaša, srečujemo z vprašanjem, kako naj kmečki zavarovanec dokaže upad prihodkov.

Urška Ahlin Ganziti, KGZS
urska.ahlin-ganziti@kgzs.si

Na KGZS se že vse od sprejema prvih ukrepov za blažitev posledic, ki jih novi virus prinaša, srečujemo z vprašanjem, kako naj kmečki zavarovanec dokaže upad prihodkov. Kar nekaj ukrepov je namreč vezanih na dejstvo, da upravičenec zanje lahko zaprosi, če je pri njem prišlo do upada prihodkov kot posledice, ki jih za seboj pušča epidemija COVID-19. V prispevku se bomo osredotočili na ukrep mesečnega temeljnega dohodka (MTD), do katerega so med drugim upravičeni tudi kmečki zavarovanci. Pojasnila, ki jih bomo predstavili v nadaljevanju, je mogoče uporabiti tudi pri drugih ukrepih, kjer je kot kriterij za upravičenost zah-

tevan izkaz upada prihodkov (npr. nadomestilo plače za čas čakanja na delo ...).

Osebe, ki so v pokojninsko in invalidsko zavarovanje vključene iz naslova opravljanja dejavnosti (kmečki zavarovanci), so torej upravičene do MTD. Pri tem pa za njih, enako kot za preostale kategorije upravičencev, velja, da morajo v izjavi, s katero zaprosijo za pomoč, navesti lastno oceno upada prihodkov, kar je posledica nezmožnosti opravljanja dejavnosti oziroma opravljanja dejavnosti v bistveno zmanjšanem obsegu. Skladno z zakonodajo, ki je zagotavljala MTD v spomladanskem valu epidemije, je upad moral znašati vsaj 10

% v primerjavi z lanskim letom, za upravičenost do MTD v oktobru, novembru in decembru letos pa se je ta cenzus nekoliko povišal in mora upad prihodkov znašati vsaj 20 %).

Upravičenec torej poda izjavo na podlagi lastne ocene poslovanja. Zakon nadalje vsebuje določbo, po kateri se prihodki za upravičence, ki ugotavljajo prihodke po pravilih o računovodenju, štejejo čisti prihodki od prodaje, ugotovljeni po pravilih o računovodenju, ter nadomestila iz zavarovanja za starševsko varstvo. Vsak subjekt, ki je uveljavil pomoč, pa jo je dolžan vrniti, če kasneje ugotovi, da ne zadosti pogoju upada prihodkov (da pri njem ni prišlo do 10-odstotnega oziroma 20-odstotnega upada). Nadzor nad tem je v pristojnosti Finančne uprave RS (FURS).

Zakon torej povsem jasno določa krog upravičencev, ni pa povsem jasn v delu, ki se nanaša na način ugotavljanja upada prihodkov za posamezno kategorijo upravičencev. Še posebej navedeno pride do izraza v kontekstu kmečkih zavarovan-

cev, saj ravno na področju kmetijstva obstajajo določene posebnosti pri načinu ugotavljanja dohodka, s tem pa tudi prihodkov. Kmečki zavarovanci, ki sicer vodijo knjigovodstvo (za celotno kmetijo ali so nosilci druge ali dopolnilne dejavnosti), ne bodo imeli težav z dokazovanjem upada prihodkov. Povsem drugače pa je s tistimi, ki so obdavčeni po dohodku iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, ter kmečkimi zavarovanci, ki upoštevajoč veljavno zakonodajo niti ne izkazujejo dohodka. Navedeno je razlog, da smo na pristojne (Ministrstvo za finance in Finančna uprava RS) naslovili vprašanja v vezi z upadom prihodkov kmečkim zavarovancem, od koder so pojasnili naslednje.

»Kmetije, ki za dejavnost svoje kmetije ne vodijo knjigovodstva in njen dohodek izkazujejo na podlagi pavšalno določene davčne osnove, bodo lahko upravičenost do ukrepa s strani upravnega organa ali v primeru dvoma upravičenca samega) dokazovali na podlagi

drugih razpoložljivih podatkov, kot so na primer knjigovodske evidencije FADN knjigovodstva, podatki iz obračuna DDV oziroma uveljavljanja pavšalnega nadomestila DDV, za sektorje, za katere pristojno ministrstvo ugotovi izpolnjevanje pogojev za razpis finančnega nadomestila, pa tudi na podlagi samega dejstva, da pretežni del dejavnosti posameznega upravičenca predstavlja prav dejavnost sektorja v težavah po določbah 74. člena ZIUZEOP, še posebej, če to podporo kmetija tudi dejansko uveljavlja,« so sporočili z Ministrstva za finance.

Od Finančne uprave RS (FURS) smo prejeli dodatno pojasnilo, ki se nanaša predvsem na tiste kmečke zavarovance, ki ne razpolagajo s katerim od prej navedenih dokazil. Iz njihovega pojasnila izhaja, da je upravičenec, ki je vložil izjavo in je kasneje ni umaknil, z gotovostjo uspel ugotoviti, da je pogoj upad prihodkov pri njem izpolnjen. To pa za upravičence pomeni, da morajo svoje ugotovitve utemeljiti na preverljivih dejstvih in jih podpreti z ustreznimi doka-

zili. Po mnenju FURS-a namreč vsak subjekt, ki posluje na trgu, tudi tisti, ki ni zavezan k vodenju poslovnih evidenc, vodi določene podatke o svojem poslovanju, vsaj za svoje lastne, zasebne namene. Dodajajo, da kmet, ki ne razpolaga z nikakršnim dokazilom, tudi sam ne more pravilno oceniti upada prihodkov in je dolžan MTD vrniti. Kot primer ustreznih dokazil so navedli preklicane pogodbe med kmetom kot dobaviteljem in prevzemnikom blaga ter drugo komunikacijo s stalnimi ali občasnimi prevzemniki blaga, iz katere je razviden upad. Poudarjajo, da je bistvo dokazil v možnosti njihovega verodostojnega presojanja s strani davčnega organa v vsakem konkretnem primeru.

Glede na vse navedeno posebej opozarjamo na dejstvo, da mora posameznikova odločitev za mesečni temeljni dohodek temeljiti na upadu prihodkov, ki ga bo po potrebi sposoben dokazati. V nasprotnem primeru namreč mesečni temeljni dohodek lahko pomeni zgolj brezobrestni kredit, ki ga bo potrebno vrniti.

Prodaja pridelkov kmetije zunaj občine prebivališča

Se lahko prodaja pridelke oziroma hrano, proizvedeno na kmetiji, zunaj občine stalnega ali začasnega prebivališča? Prodaja je možna.

Janja Virant, KGZS
janja.virant@kgzs.si

Odluk o začasnem delni omejitvi gibanja ljudi in omejitvi oziroma prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 155/20) je uvedel omejitve v zvezi z gibanjem in zbiranjem ljudi. Kaj te omejitve pomenijo za posameznike, ki opravljajo kmetijsko dejavnost in želijo prodajati hrano zunaj občine stalnega ali začasnega prebivališča?

Opravljanje kmetijske dejavnosti moramo razumeti v najširšem smislu, saj gre za panogo, ki zagotavlja hrano prebivalstvu. Kot opravljanje kmetijske dejavnosti štejemo vse proizvodne procese, ki pripomorejo k pridelavi in predelavi hrane. Kmetijstvo je tako izvajanje osnovne kmetijske dejavnosti (delo na kmetijskih površinah, skrb za živali ipd.) kot opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, vključno z dostavo kmetijskih pridelkov in kmetijskih proizvodov kupcem ter obisk kupcev na kmetiji z namenom prevzema kmetijskih pridelkov in kmetijskih

proizvodov.

Ob vsem skupaj opozarjamo, da skladno z Zakonom o kmetijstvu neposredna prodaja končnemu potrošniku na lokalnem trgu pomeni: prodajo na mestu pridelave, prodajo na tržnicah, prodajo na premičnih prodajnih objektih, kot so potujoča stojnica in potujoča prodajalna, prodajo od vrat do vrat, prodajo na sejmi in prireditvah.

Vseh izjem, ki jih narekujejo življenjske situacije v odlokih Vlade, ni možno natančno predvideti, zato je treba v takih primerih izhajati tudi iz osnovnega namena predpisa.

Navedeno tako pomeni, da je znotraj ukrepov, ki omogočajo zavezitev in obvladovanje epidemije (na primer prepoved gibanja in zbiranja), ob upoštevanju vseh varnostnih priporočil, kot na primer: nošnja maske, primerna razdalja, higiena rok in kašlja ..., možno pridelovati in prodajati hrano, saj je opravljanje kmetijske dejavnosti skupen interes vseh prebivalcev.

Kako kupovati na kmetijah v času epidemije

Prej omenjeni odlok med izjemami, ko je mogoče ob upoštevanju navodil NIJZ prehajati občinske meje, določa tudi možnost dostopa do trgovin ali storitev v drugi občini, če so bližje prebivališču osebe, kot so trgovine ali storitve v občini prebivališča, ali če jih v občini prebivališča ni.

Navedeno torej pomeni, da potrošnik lahko nakupuje hrano na kmetiji, ki ni v njegovi občini, če je ta kmetija bližje njegovemu prebivališču, kot na primer neka druga trgovina, ki ponuja enake izdelke. Prav tako v primeru, če v njegovi občini sploh ni možno kupiti svežih pridelkov in izdelkov, ki jih ponujajo kmetije. Potrošnik torej lahko opravi nakup sveže in lokalno pridelane hrane na kmetiji, ki je najbliž-

je njegovemu prebivališču.

Ob tem izpostavljamo še, da kmetija, ki prodaja svoje pridelke in izdelke, ni dolžna skrbeti, iz katere občine prihajajo kupci, saj je izpolnjevanje Odloka, ki omejuje prihajanje občinskih mej, odgovornost in dolžnost vsakega posameznega potrošnika. Pomembno pa je, da se ob prodaji spoštujejo vsa higienska pravila ministrstva za zdravje in NIJZ.

Uživajmo lokalno

Kupovanje od lokalnih ponudnikov blaga in storitev ima mnoge prednosti. Ne samo v času, ko je svet zaradi koronavirusa skoraj obstal, ampak tudi v našem vsakdanu. Krajša pot blaga od dobavitelja do kupca, predvsem pri prehrabnih artiklih, omogoča višjo kakovost ter boljšo kontrolo in sledljivost.

Kupovanje na kmetiji je dobra odločitev, naj bo tudi varna! Pri nakupu na kmetijah se je treba izogibati nepotrebnim stikom ter v čim večji meri urediti dostavo na dom, pri plačilu uporabljati kartične in spletne transakcije. Kupci naj na kmetijo prihajajo ločeno, če je le mogoče, se prej naročijo.

Koline in spoštovanje odloka o prepovedi ponujanja blaga

Številne prepovedi in omejitve so del našega vsakdanjika že kar nekaj časa. Hladnejše obdobje je čas, ko imajo številne kmetije koline, ki so pomembne tako za samo kmetijo kot za potrošnike, ki na kmetijah kupujejo meso, klobase, ocvirke. Kako ravnati sedaj, ko velja prepoved gibanja med občinami, prepoved druženja oseb, ki niso člani istega gospodinjstva?

Najprej je treba izpostaviti, da koline na kmetiji niso sporne, saj je to del kmetijske dejavnosti oziroma gre za hrano. Na naših kmetijah se prodajajo tako živi kot zaklani pujski ter meso, predelano v »mesno ozimnico«. V primeru prodaje mesa je treba spoštovati vsa pravila, ki veljajo za primere, ko ne gre za zakol za lastno domačo porabo.

Zakol in prodaja na kmetijah se lahko izvajata, saj skladno z Odlokom o začasnih prepovedih ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v RS velja izjema za prodajo pridelkov na kmetiji.

V zvezi s potrošniki in prehajanjem občinskih meja so omejitve določene v Odloku o začasnem delni omejitvi gibanja ljudi in omejitvi oziroma prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2. Glede na to, da je prodaja na kmetijah dovoljena, lahko izjemo iz odloka razumemo na način, da potrošnik lahko dostopa do kmetije, ki je v drugi občini, če je le-ta bližje njegovemu prebivališču, kot so kmetije v občini njegovega prebivališča, ali če kmetije, ki bi prodajala svežo svinjino v občini njegovega stalnega prebivališča ni.

Torej, če gre potrošnik kupiti meso na najbližjo možno kmetijo, je to skladno z Odlokom. Seveda pa je ob tem treba poudariti, da mora vsak potrošnik uporabljati izjeme z zavestjo, da bo samo sodelovanje vseh državljanov pripomoglo k čimprejšnji vrniti v obdobje pred omejitvami.

Prodaja na kmetijah se lahko izvaja, pri tem pa je nujno, da se pri zakolu in prodaji spoštujejo vsi znani higienski ukrepi, ki preprečujejo širjenje bolezni SARS-COV-2.

Janja Viranta, KGZS

Kaj potrebuje banka, da kmetovalcem odobri financiranje

Za nemoteno delovanje in razvoj kmetije včasih lastnih sredstev ni dovolj. Pri financiranju ciklov pridelave kmetijskih pridelkov, financiranju dejavnosti do prejema subvencij, seveda pa tudi za različne investicije – v hleve, mehanizacijo, v prilagoditve obstoječih hlevov ali vzrejnih linij novim zahtevam trga, v nakup kmetijskih zemljišč in podobno – kmetijam lahko pomagajo bančni krediti.

Dokumentacija, ki jo potrebuje banka, da kmetovalcem odobri financiranje, se razlikuje glede na ročnost kredita, vrsto in velikost kmetije, namen financiranja, pa tudi glede na dosedanje sodelovanje z banko.

- Za manjše kmetije, ki iščejo bolj kratkoročno financiranje, so dovolj **podatki o samem kmetijskem gospodarstvu in poročilo o tržnih viških**, s katerim se izkazuje dohodek kmetije.
- Večja kmetijska gospodarstva, ki so organizirana kot d.o.o., banki predložijo **bilance**, ki jih sestavljajo v okviru rednega poslovanja.
- Pri dolgoročnem investicijskem kreditu sta potrebna še **poslovni načrt oziroma ocena ekonomske upravičenosti investicije**.
- Če se investicija sofinancira z **nepovratnimi sredstvi**, se banki predloži enaka dokumentacija kot v prijavi na razpis za ta sredstva. Banka ne zahteva nobene dodatne dokumentacije, včasih bo potrebovala le sklep, da je bila subvencija odobrena. Sklep je tudi podlaga za določanje ustreznih virov in rokov financiranja.
- Predložiti je treba še **zavarovanja**, pri čemer pri financiranju kmetij obstajajo nekatere posebnosti. Banka jih obravnava individualno, od primera do primera glede na posebnosti poslovanja kmetije, na splošno pa se dolgoročni krediti najpogosteje zavarujejo s kmetijo kot celoto, kratkoročna financiranja pa so velikokrat tudi brez zavarovanj, saj dolgoletna praksa kaže, da so kmetovalci dobri plačniki.
- **Za stranke, ki že poslujejo z NLB**, banka za hitre kredite in hitre limite na poslovnih računih pogosto ne zahteva nobene dokumentacije in zavarovanja. Dovolj je, da se kmetija v okviru rednega poslovanja predstavi in da se vsako leto lahko obnovijo bonitete, na podlagi katerih se lahko odobrijo določeni zneski kratkoročnega financiranja brez dokumentacije.

Za odobritev financiranja je **obvezno poslovanje s poslovnim računom pri NLB**, saj se odplačilo vseh kreditov lahko izvaja le v obliki odtegljajev s poslovnega računa.

»Dokumentacijo za odobritev kredita kmetovalci dobijo v kmetijsko svetovalnih pisarnah,« pojasnjuje mag. Mateja Osterc, svetovalka za podjetja in specializirana svetovalka za podporo kmetovalcem v NLB. Svetuje, da se kmetovalci čim prej oglašijo na prvem sestanku pri bančnem svetovalcu. Tam bodo dobili tudi strnjene informacije o tem, kakšno dokumentacijo bo banka potrebovala. »Želim si, da kmetovalci pridejo v banko, še preden začnejo načrtovati nove projekte. Morda skupaj ugotovimo, da vseeno ni potrebno toliko dokumentacije,« doda Ostercova.

Kmetovalci, razvijajte kmetijo skupaj z nami!

Naročite se na brezplačen posvet in preverite ponudbo banke:

- www.nlb.si/agro
- T: 02 234 4569 (Mateja Osterc)
- E: agro@nlb.si

Certificiran les ima višjo vrednost

Največ gozdov v Sloveniji je certificiranih po sistemu PEFC

Egon Rebec, KGZS
egon.rebec@kgzs.si

Z vsakim letom narašča povpraševanje po lesu, ki je pridobljen iz trajnostno gospodarjenih gozdov, certificiranih po sistemu PEFC. V Sloveniji ima certifikat za sledljivost izvora lesa PEFC že 72 podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo ali predelavo lesa. Večina podjetij je za certificiran les pripravljena ponuditi boljšo ceno ali lastnikom gozdov urediti in plačati stroške izdaje potrdila o vključenosti v regijsko certifikacijo gozdov PEFC (RCG PEFC).

V RCG PEFC je vključenih 1229 lastnikov, ki gospodarijo z 293.196 ha gozda, kar predstavlja skoraj četrtino slovenskih gozdov. Skladno z zahtevami slovenske certifikacijske sheme je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) v letu 2020 že devetič ocenila trajnostno gospodarjenje z gozdovi (TGG) pri lastnikih, vključenih v RCG PEFC. Vendar je tudi KGZS pod stalno kontrolo in tako je letos s strani certifikacijskega organa prestala že osmo ocenjevanje izvajanja postopkov RCG PEFC.

Prvič je KGZS kot regijski predstavnik za certifikacijo gozdov PEFC v Sloveniji dobila certifikat PEFC za TGG v letu 2013, v letu 2018 pa ji je certifikacijski organ Bureau Veritas izdal nov certifikat z veljavnostjo do leta 2023.

Letna kontrolna presoja certifikacijskega organa

Kontrolna presoja certifikacijskega organa Bureau Veritas za leto 2020, kako KGZS izvaja postopke regijske certifikacije gozdov PEFC, je potekala od 27. maja do 14. julija letošnjega leta. Presoja je zajela 15 gozdnih posesti. Na sedežu KGZS so opravili kontrolno presojo izvajanja administrativnih postopkov, na terenu so pregledali deset gozdnih posesti, pri preostalih petih gozdnih posestih pa so opravili samo administrativni pregled. Pri administrativnem pregledu se trajnostno gospodarjenje z gozdno posestjo ocenjuje samo na podlagi razgovora z revirnim gozdarjem in lastnikom ter vpogledom v razpelo-

žljivo dokumentacijo in javno dostopne podatke. Za certifikacijski organ sta letno presojo izvajala gozdarska strokovnjaka iz Slovenije in Hrvaške. Pri ocenjevanjih, ki so zajela deset gozdnogospodarskih območij, je certifikacijski organ regijskega predstavniku izpisal osem manjših neskladnosti, ki so bile vse odpravljene do sredine avgusta oziroma pred rokom, določenim za njihovo odpravo.

Redno letno ocenjevanje gozdnih posesti s strani regijskega predstavnika

KGZS je v letu 2020 opravila redni pregled trajnostnega gospodarjenja z gozdovi pri 21 ključno izbranih gozdnih posestih, ki so vključene v RCG in niso še bile pregledane v zadnjih petih letih. Ocenjevanje je zajelo 846 ha zasebnih gozdov na 357 gozdnih parcelah. Na terenu so pregledali 12 gozdnih posesti, pri ostalih devetih smo opravili samo administrativni pregled. Na podlagi informacij, zbranih na Zavodu za gozdove Slovenije (ZGS), pri lastniku gozda, podatkov, objavljenih na spletnih straneh ali dobljenih pri ogledu gozda, se je za posameznega lastnika gozda izpolnilo Zapisnik o skladnosti izvajanja zahtev TGG z določili slovenske sheme za certifikacijo gozdov. Pregledi so potekali od 27. maja do 12. novembra. Neskladnosti s slovensko certifikacijsko shemo PEFC so ugotovili pri šestih oziroma manj kot 30 % lastnikov gozdov, izbranih za letošnji pregled. Neskladja so bila odpravljena pri vseh petih gozdnih posestnikih.

Izredno ocenjevanje KGZS

Ob kontrolni presoji, ki jo je izvajal Bureau Veritas, sta predstavnik KGZS hkrati izvajala tudi izredno ocenjevanje gozdnih posesti, na katerih so bile ugotovljene neskladnosti. Na ta način so na terenu pregledali šest gozdnih posesti ter eno v okviru administrativnega pre-

merilnega gospodarjenja s svojim gozdom, saj jih pri nastajanju gozdarskih načrtov sodeluje manj kot tretjina. Nekaj večji odstotek (47 %) smo zabeležili glede udeležbe lastnikov gozdov na drugih gozdarskih dogodkih, kar se odraža tudi na slabem poznavanju gozdnogospodarskih značilnosti gozdnih posesti. Manj kot četrtina jih ve, katera dela so načrtovana in koliko lahko trajno letno posekajo na njihovi gozdni posesti.

Zaključne ugotovitve

Letos je bilo skupno pregledanih 34 gozdnih posesti, od tega 32 prvič. Lastniki, ki so bili letos prvič pregledani, v 71 % primerih sami opravijo večino del v svojih gozdovi. V ostalih pri-

merih lastniki za opravljanje del v gozdovih najemajo registrirane izvajalce gozdarskih del, za kar imajo sklenjene pogodbe. Kar devet lastnikov gozdov (37,5 %), ki sami delajo v gozdu, ima opravljeno NPK za sekača ali traktorista ali najmanj poklicno gozdarsko izobrazbo. Skoraj polovica lastnikov gozdov, ki sami delajo v svojem gozdu, se je udeležilo vsaj enodnevnega tečaja za varno delo z motorno žago, 40 % pa tudi tečaja za varno traktorsko spravo lesa.

Zelo smo veseli, da se vsa-

črtne gospodarjenja s svojim gozdom, saj jih pri nastajanju gozdarskih načrtov sodeluje manj kot tretjina. Nekaj večji odstotek (47 %) smo zabeležili glede udeležbe lastnikov gozdov na drugih gozdarskih dogodkih, kar se odraža tudi na slabem poznavanju gozdnogospodarskih značilnosti gozdnih posesti. Manj kot četrtina jih ve, katera dela so načrtovana in koliko lahko trajno letno posekajo na njihovi gozdni posesti.

Zelo smo veseli, da se vsa-

Priporočila za izboljšanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi:

1. Vsak stroj v gozdu mora biti opremljen z opremo za primer izlitja olj (eko komplet).
2. Na območjih vodnih virov in povesod, kjer se to zahteva v gozdarskih načrtih, se za mazanje verige motorne žage uporablja biološko razgradljivo olje.
3. Svojo posest moramo stalno pregledovati in takoj začeti s sanacijo, če smo opazili pojav gozdnih škodljivcev (podlubniki) in bolezni.
4. Vsem gozdnim lastnikom priporočamo vpogled v gozdarske načrte za njihovo gozdno posest, večjim lastnikom pa tudi izdelavo posetnega načrta. Nekatere podatke za svojo gozdno posest lahko dobimo na Pregledovalniku podatkov o gozdovih na spletni strani Zavoda za gozdove (<http://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>).
5. Lastniki in upravitelji gozdov bi se morali pogosteje udeleževati dogodkov s področja gozdarstva in nadgraditi svoje gozdarsko znanje.

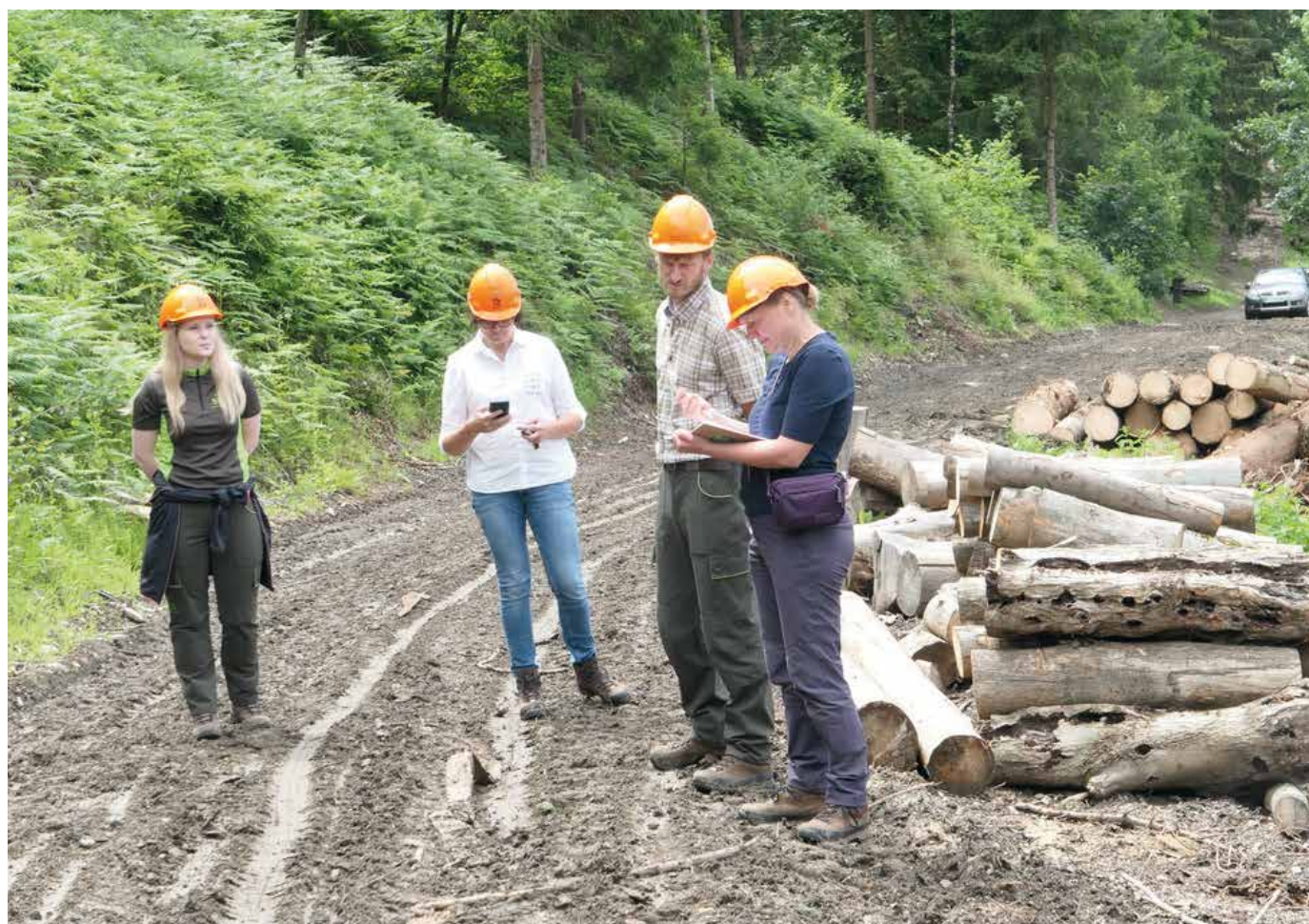
žitve podlubnikov naložil ZGS.

Razen lastnice, ki je takoj po presoji izstopila iz RCG PEFC, in lastnika, za katerega se predlaga izključitev, ker posega v gozd brez odločb ZGS, so vsi ostali pravočasno odpravili vse neskladnosti.

Izdaja potrdil

Ker so potrdila o vključenosti v RCG PEFC veljavna pet let, morajo vključeni, ki jim je pretekla veljavnost potrdil, če hočejo še naprej prodajati certificiran les iz svojih gozdov, zaprositi za

je letos izstopilo, eden ob navedi ocenjevanja regijskega predstavnika, dva pa takoj po opravljeni presoji. Zaradi novih vstopov, izstopov, izbrisov, sprememb lastništva in statusa gozdnih parcel moramo stalno posodabljati baze podatkov o certificiranih gozdovih, kar je zelo zahtevno delo, ker KGZS nima dostopa do podatkov o posameznih gozdnih posestih.

Neskladnosti pri TGG, ki jih je KGZS ugotovila pri pregledih v letu 2020

Vrsta neskladja	Število kršiteljev	Število kršiteljev v %
Stroji za delo v gozdu niso opremljeni s kompletom za izlitje olja	7	28
Neurejena dokumentacija – odločb se ne shranjuje oz. ni odločb	4	12
Nedovoljena paša v gozdu	1	3
Zaradi preobremenjenosti poškodovane gozdne prometnice	1	3
SKUPAJ	13	35

ko leto izboljšuje stanje na področju varnega dela v gozdu. Tudi letos ni bila pri presoji iz tega naslova izpisana nobena neskladnost.

Zaradi naravnih ujm in gradacije smrekovih podlubnikov smo pri ocenjevanju posebno pozornost posvečali izvedbi sanacije po ujmah poškodovanih gozdov. V ocenjevanje je bilo zajetih 23 takih posestev ali 68 % vseh ocenjevanih. Zelo smo se razveselili tega, da so vsi lastniki poškodovanih gozdov naredili vse, kar jim je za sanacijo gozdov po naravnih ujmah in preprečitev nadaljnje razmno-

novu potrdilo. V letošnjem letu je bilo izdanih 37 potrdil novim vstopnikom v RCG in 142 lastnikom gozdov, ki jim je prejšnje potrdilo poteklo. S potrdilom lastniki dokazujejo, da je bil les z njihove gozdne posesti pridobljen na trajnosten način.

Sprememba površin certificiranih gozdov

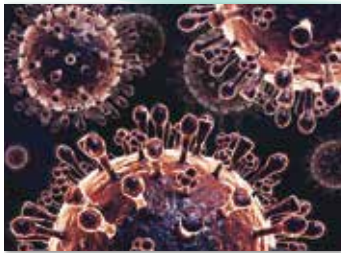
V RCG PEFC se je letos vključilo 37 lastnikov gozdov ali 3 % vseh sodelujočih. Površina gozdov, vključena v RCG PEFC, se je zaradi letošnjih vstopov povečala za 474 ha. Pet lastnikov

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARNO HRANO,
VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

AVIARNA INFLUENCA

Virus aviarnе influence se širi s stikom z okuženimi živalmi in površinami

Virusi influence tipa A so največkrat izolirani pri vodnih pticah

Značilna cianoza kože na glavi pri okuženemu petelinu

Značilna cianoza kože na nogah pri za AI oboleli perutnini

O boleznih

Aviarna influenza (AI) je zelo nalezljiva virusna bolezen, ki jo povzročajo virusi influence tipa A. Virusi so razdeljeni v različne podtippe. Do sedaj je poznanih 18 podtipov H in 11 podtipov N, ki jih najdemo v različnih kombinacijah. Od teh se pri pticah pojavlja 16 podtipov H (1 do 16) in 9 podtipov N (1 do 9). Ostali podtipi (H17 in 18 ter N10 in 11) pa so bili izolirani pri netopirjih.

Pri pticah se lahko okužba z virusom AI pojavi kot:

- visoko patogena aviarna influenza (HPAI), za katero je značilna visoka obolevnost in smrtnost (tudi do 100 %) in
- nizko patogena aviarna influenza (LPAI), pri kateri se pojavijo blagi klinični znaki in nizka smrtnost, lahko pa bolezen mine tudi neopažena.

Zaradi sposobnosti hitrega spreminjanja virusov AI, ki se lahko iz nizko patogenih virusov spremenijo v visoko patogene, je zgodnje odkrivanje nizko patogenih virusov, predvsem podtipov H5 in H7, zelo pomembno.

Za okužbo z virusi AI je dovzetna vsa perutnina (kokoši, pure, race, gosi, pegatke, prepelice, jerebice in fazani), golobi, tekači (noj, emu) ter okrasne in prostoživeče ptice. Z določenimi podtipi se lahko okužijo tudi človek in drugi sesalci.

Viruse influence tipa A so izolirali iz več kot 100 različnih vrst ptic. V večini primerov gre za nizko patogene viruse, ki povzročajo LPAI. Najpogosteje so viruse izolirali pri vodnih pticah, kot so race, gosi, labodi, galebi, čigre. Te vrste ptic veljajo za rezervoar virusov AI. V zadnjem desetletju pa se tudi pri prostoživečih pticah vedno pogosteje pojavljajo podtipi HPAI, ki lahko pri določenih vrstah povzročijo povečan pogin.

AI pri perutnini

Do okužbe pri perutnini pride največkrat zaradi stika z okuženimi vodnimi pticami, drugo okuženo perutnino ali preko stika s kontaminiranimi površinami, orodjem, opremo, prevoznimi sredstvi, idr.

Obdobje od okužbe do pojava kliničnih znakov (inkubacijska doba) je običajno 1 do 3 dni. Prvi klinični znaki pa se lahko pojavijo že v nekaj urah do 14 dni po okužbi. Klinični znaki so zelo različni, prizadet je lahko dihalni, prebavni, reprodukcijski oziroma živčni sistem. Najbolj očiten znak je visok pogin, tudi do 100 %, ki se lahko pojavi brez predhodnih kliničnih znakov.

Najznačilnejši znaki boleznih so:

- ravnodušnost,
- zmanjšana poraba krme in vode,
- nasršenost perja,
- zmanjšano oziroma neobičajno oglašanje,
- močan padec nesnosti,
- kihanje, kašljanje, izcedek iz nosnic,
- edem podkožja glave,

Značilna ravnodušnost in nasršenost perja ter zmanjšana poraba krme

Krvavitve po osrčniku pri labodu, okuženem s HPAI H5N8

Za preprečevanje AI je zelo pomembno dosledno in poostreno izvajanje biovarstvenih ukrepov

- tekoči zeleno ali belo obarvani iztrebki,
- cianoza kože v področju glave in na nogah,
- živčne motnje (tresenje in zavijanje glave in vratu, krči, nekoordinirano gibanje, živali težko stojijo, so neaktivne, imajo spuščene peruti).

Prenos boleznih

Bolezen se prenaša s stiki zdravih živali z bolnimi, njihovimi izločki (nosni in očesni izcedek, slina, iztrebki) in okuženimi termično neobdelanimi proizvodi (jajca, meso). Poleg tega se bolezen širi s kontaminirano krmo, vodo in nastiljem. Pomemben vektor pri širjenju okužbe je tudi človek, ki lahko virus širi kontaminirano obutvijo, opremo in prevoznimi sredstvi.

Skrbniki perutnine, kmetje, drugi delavci, ki prihajajo v stik s perutnino, prevozniki in prevozna sredstva, s katerimi se prevaža perutnina ali krma z ali na gospodarstvo, so pogosto vzrok za širjenje boleznih.

Preprečevanje vnosa boleznih

Za preprečevanje vnosa AI v rejo je zelo pomembno izvajanje naslednjih biovarstvenih ukrepov, s katerimi se zmanjša nevarnost vnosa virusa AI:

- preprečevanje dostopa prostoživečim pticam (predvsem vodnim) do perutnine - nastanitev perutnine v zaprtih objektih ali v pokritih ograjenih prostorih,
- preprečevanje dostopa prostoživečim pticam do krme in vode za perutnino; perutnina naj se krmi in napaja v zaprtih ali pokritih prostorih,
- omejitev obiskov ljudi v objektih, kjer je nastanjena perutnina in upoštevanje ukrepov za preprečevanje širjenja boleznih (namestitve razkuževalnih barier, uporaba zaščitne obleke in obutve, umivanje in razkuževanje rok,...),
- čiščenje in razkuževanje opreme pred uporabo na drugem gospodarstvu s perutnino oziroma uporaba opreme za enkratno uporabo.

Zgodnje odkrivanje boleznih

Z izvajanjem ukrepov za zgodnje odkrivanje in hitro potrditev boleznih se lahko omeji širjenje boleznih in posledično zmanjšajo tudi škode, ki bi jih pojav boleznih povzročil.

Pozoren je treba biti na znake, na podlagi katerih bi lahko posumili na pojav AI v reji:

- zmanjšana poraba krme in vode za več kot 20 %,
- padec nesnosti za več kot 5 %, ki traja že več kot dva dni,
- povišan pogin za več kot 3 % v enem tednu,
- kakršni koli klinični znaki ali posmrtne spremembe, ki kažejo na AI.

Viri slik: www.poultrydisease.ir, www.fieldcasestudy.com, www.pearthecottage.me, [www.institut.za.perutnino.ptice,male.sesalce.in.plazilce,Veterinarska.fakulteta\(arhiv\),www.thepoultrysite.com](http://www.institut.za.perutnino.ptice,male.sesalce.in.plazilce,Veterinarska.fakulteta(arhiv),www.thepoultrysite.com), www.indy100.com, www.ptujinfo.com, www.mariba24.com

Pomembno!

Dosledno izvajajte naslednje biovarstvene ukrepe:

- poskrbite, da je perutnina v zaprtih oziroma ograjenih in pokritih prostorih, zaščitnih pred dostopom prostoživečih ptic;
- zagotovite krmljenje in napajanje v zaprtih oziroma pokritih prostorih;
- omejite stike ljudi z vašimi živalmi;
- spremljajte zdravstveno stanje vaše perutnine in ptic; če opazite kakršnokoli spremembo (pogin, padec nesnosti, spremembo v obnašanju živali), nemudoma pokličite vašega veterinarja.

Podrobnejše informacije o boleznih, razširjenosti in ukrepih so dostopne na spletni strani Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin:
<https://www.gov.si/teme/aviarna-influenca/>.

Protimikrobna zdravila: ravnaj previdno

Ob 18. novembru, Evropskem dnevu antibiotikov in Svetovnem tednu ozaveščanja o protimikrobnih zdravilih, od 18. do 24. novembra 2020

Dr. Anton Svetlin, dr. vet. med, član Nacionalne medresorske komisije za smiselno rabo protimikrobnih zdravil v Sloveniji

Podobno kot pandemija COVID-19 je tudi odpornost mikrobov proti protimikrobnim zdravilom grožnja, ki se dogaja širom po svetu, tukaj in zdaj, in ki vpliva na nas.

Odpornost mikrobov proti protimikrobnim zdravilom je postala vse večji svetovni problem, za posledicami katere umre letno več kot 700.000 ljudi, okoli 33.000 v EU/EGP, prinaša pa tudi velike stroške zdravljenja. Je naraščajoča grožnja tudi za agroživilski sektor in globalno prehransko varnost.

Za njeno obvladovanje mednarodne organizacije predlagajo številne ukrepe, že tradicionalno pa je postalo tudi obeleževanje 18. novembra – »Evropskega dneva antibiotikov«, ki je pobuda Evropske unije za ozaveščanje o mikrobnih odpornosti kot globalni nevarnosti za javno zdravje in za spodbujanje preudarne uporabe antibiotikov ter obeleževanje »Svetovnega tedna ozaveščanja o protimikrobnih zdravilih«, ki je potekalo od 18. do 24. novembra 2020.

Namesto dosedanjega 'Svetovnega tedna ozaveščanja o antibiotikih' smo z letom 2020 dobili »Svetovni teden ozaveščanja o protimikrobnih zdravilih«. Ozaveščanje se je razširilo tudi na ostala protimikrobna zdravila. Ker se od-

ter zdravil, ki vsebujejo protimikrobne snovi, se je fokus te enotedenske kampanje razširil z antibiotikov še na ostala protimikrobna zdravila. Na posvetovanju z interesnimi skupinami maja 2020, ki so ga vodile Organizacija za prehrano in kmetijstvo Združenih narodov (FAO), Svetovna organizacija za zdravje živali (OIE) in Svetovna zdravstvena organizacija (WHO), so razširili obseg svetovnega tedna ozaveščanja, da vključuje širši izraz »protimikrobna zdravila«. Razširitev obsega ozaveščanja na protimikrobna zdravila bo olajšala vključujoč svetovni odziv proti mikrobnim odpornosti in podprla večsektorski pristop »Eno zdravje«. Slogan za leto 2020 je »Protimikrobna zdravila: ravnaj previdno«. Cilj svetovnega tedna ozaveščanja o protimikrobnih zdravilih je vsako leto povečati ozaveščenost o posledicah mikrobnih odpornosti, ki je postala svetovni problem, in spodbuditi najboljše prakse, da se ustavi ali vsaj upočasnijo nadaljnje pojavljanje in širjenje okužb, odpornih proti za nas danes zelo pomembnim protimikrobnim zdravilom, da se ne bi vrnili v obdobje pred njihovim odkritjem, kar bi zelo spremenilo življenje, kakršno poznamo.

Protimikrobna zdravila so

antibiotikov in ostalih protimikrobnih zdravil pri ljudeh in živalih je doprinesla k razvoju mehanizmov odpornosti in posledičnemu pojavu odpornih mikrobov proti protimikrobnim zdravilom. Prvotno občutljivi mikrobi postajajo odporni proti učinkovanju protimikrobnih zdravil, razvoj novih učinkovitih protimikrobnih zdravil pa se je žal zelo upočasnil, zato je okužbe težje zdraviti. S tem se povečuje tveganje za širjenje bolezni in posledično večje gospodarske škode. Skrbna, preudarna in odgovorna uporaba antibiotikov ter ostalih protimikrobnih zdravil je ključnega pomena, saj pomaga upočasniti pojavljanje mikrobnih odpornosti in pripomore k temu, da bodo sedaj razpoložljiva zdravila še naprej na voljo za učinkovita zdravljenja.

Mednarodne organizacije predlagajo ukrepe za omejitve rabe antibiotikov in drugih protimikrobnih zdravil pri ljudeh in živalih na nujno potrebna zdravljenja. Za uspešen boj proti AMR, ki ne pozna meja, je potrebno medsebojno sodelovanje vseh deležnikov na svetovni in državni ravni. Vse uporabnike protimikrobnih zdravil pozivajo k preudarni in odgovorni rabi (uporaba, ko je zares potrebna in ciljana proti samemu povzročitelju).

Odporni mikrobi se lahko prenašajo v okolju, med živalmi, živalmi in ljudmi in v obratni smeri. Med živalmi se lahko prenašajo znotraj enega gospodarstva in med gospodarstvi. Za dobrobit živali in učinkovito varovanje njihovega zdravja je pomembno v prvi vrsti preprečevanje okužb z doslednim izvajanjem higienskih in drugih

ostalih protimikrobnih zdravil, z njihovo preudarno rabo, omejeno na upravičene primere potrebnega zdravljenja, ob hkratnem ohranjanju najvišjih možnih standardov v zdravstvenem varstvu živali, kakor tudi z dobrim sodelovanjem vseh vpletenih in zainteresiranih strani lahko veliko prispevamo k uspešnemu reševanju perečega problema mikrobnih odpornosti.

Evropska komisija si je za obvladovanje mikrobnih odpornosti, ki je posledica prekomerne in neustrezne rabe protimikrobnih zdravil, zadala za cilj, da bo sprejela ukrepe za 50 %

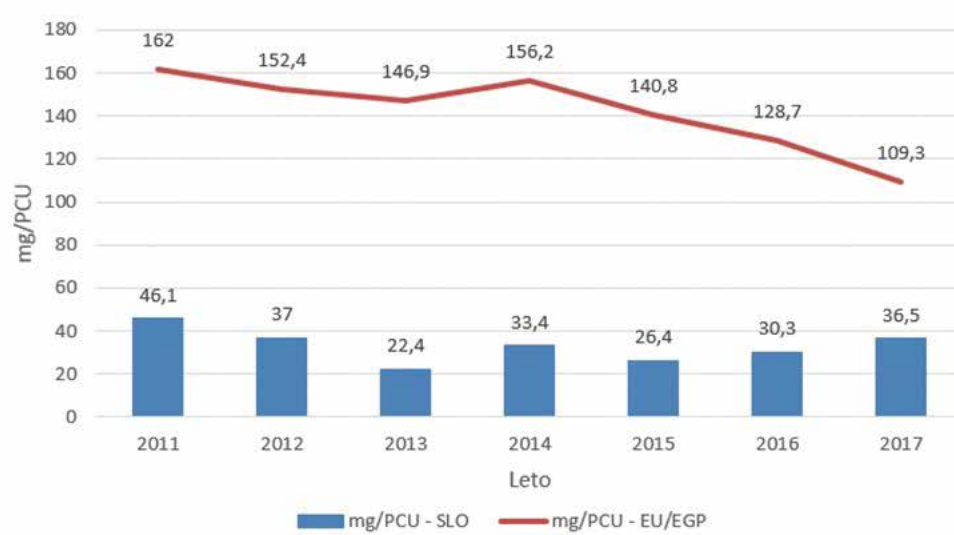
Z v okviru projekta ocenjeno prodajo protimikrobnih zdravil, ki je za Slovenijo v letu 2017 znašala 36,5 mg/PCU, smo imeli v Sloveniji že v letu 2017 za več kot 50 % nižjo prodajo od povprečja 25 držav EU/EGP, ki je znašala 109,3 mg/PCU (slika 2a). Na osnovi prodajnih podatkov ni možnosti primerjave, kako je s porabo po posameznih živalskih vrstah. Na razlike v prodaji med posameznimi državami lahko vplivajo, med ostalimi, tudi demografske razlike v populacijah živali, zato je potrebna interpretacija omenjenih in prikazanih rezultatov z določeno rezervo.

Svetovna zdravstvena orga-

darstev kot primerov najboljših praks.

V skladu s 57. členom nove EU uredbe 2019/6, ki ureja področje zdravil za uporabo v veterinarski medicini, bodo države članice EU morale sporočiti Evropski agenciji za zdravila (EMA) poleg podatkov o prodaji protimikrobnih zdravil (za antibiotike poročanje že teče) tudi podatke o porabi protimikrobnih zdravil po živalskih vrstah. Zato mora Slovenija, da bo lahko izpolnjevala obveznosti do EU, še pred tem na nacionalnem nivoju vzpostaviti poročanje podatkov o porabi protimikrobnih zdravil po živalskih vrstah na gospodarstvih.

Spremembe v skupni prodaji v 25 EU/EGP državah in v Sloveniji 2011-2017 (v mg/PCU)

Slika 2

zmanjšanje njihove skupne prodaje v EU za rejne živali (kopenske in vodne, ki so namenjene za proizvodnjo hrane) do leta 2030 glede na prodajo v letu 2017. Novi EU uredbi o zdravilih za uporabo v veterinarski medicini in o medicirani krmi naj bi zagotavljali dovolj širok nabor ukrepov za pomoč pri doseganju tega cilja. Slovenija je bila v letu 2017 na devetem mestu med 31 državami z najnižjo prodajo protimikrobnih zdravil, ki so bila namenjena pretežno živalim za proizvodnjo hrane (slika 1a). V EU v okviru projekta ESVAC tudi za Slovenijo že od leta 2010 spremljajo prodajo protimikrobnih zdravil za uporabo pri živalih.

nizacija (WHO) je s Svetovnim akcijskim načrtom o mikrobnih odpornosti iz leta 2015, ki ga je oblikovala v sodelovanju z Organizacijo za prehrano in kmetijstvo (FAO) in Mednarodno organizacijo za zdravje živali (OIE), pozvala vse svoje države članice, naj vzpostavijo nacionalne akcijske načrte aktivnosti boja proti naraščajoči mikrobnih odpornosti. Tako je tudi vlada Republike Slovenije septembra 2019 sprejela Državno strategijo »Eno zdravje« za obvladovanje odpornosti mikrobov (2019–2024) s triletnim nacionalnim akcijskim načrtom (2019–2021). Strategija vključuje vidik zdravljenja ljudi in živali z upoštevanjem okolja, povezuje zdravstveni, kmetijski in okoljski resor ter stroko in deležnike na tem področju. Nacionalni akcijski načrt med ostalimi aktivnostmi in ukrepi predvideva tudi uvedbo spremljanja porabe protimikrobnih zdravil po živalskih vrstah na gospodarstvih. To bo pomagalo pri odpravljanju vzrokov na gospodarstvih v primeru težav, ki vodijo v prekomerno porabo, in tudi prepoznavanje bolj uspešnih gospo-

Rejci živali

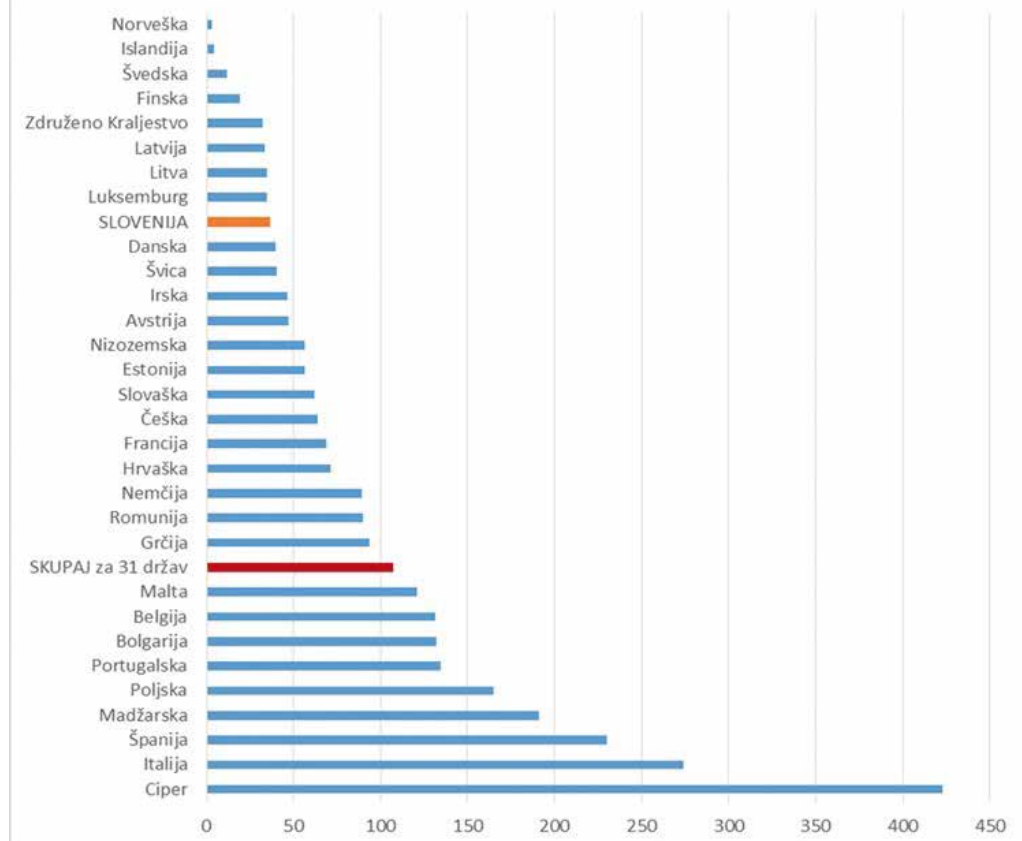
Rejci živali za proizvodnjo hrane in imetniki drugih živali imate ključno vlogo ter ste v prvi bojni liniji proti širjenju okužb pri živalih in proti širjenju mikrobnih odpornosti (AMR). Pri vsakodnevni reji in oskrbi živali lahko z dobrimi higienskimi in rejskimi praksami ter drugimi biovarnostnimi ukrepi bistveno prispevate k preprečevanju okužb živali in zmanjšanju potreb po zdravljenju.

Zaradi nekaterih bolezni živali, katerih povzročitelji so odporni proti skoraj vsem razpoložljivim protimikrobnim zdravilom, lahko rejci utrpita hudo gospodarsko škodo.

Upošteвайте navodila veterinarja ob dajanju protimikrobnih zdravil oboelim živalim. Z zdravili ravnajte previdno in skrbno. Odgovorna raba protimikrobnih zdravil pri zdravljenju živali je izjemno pomembna.

Prodaja protimikrobnih zdravil, namenjenih pretežno živalim za proizvodnjo hrane, v mg/PCU, po 31 evropskih državah v letu 2017

Vir: EMA-Ninth ESVAC report, 2019

Slika 1, a Vir: EMA-Ninth ESVAC report, 2019

pornost mikrobov proti protimikrobnim zdravilom (kratko: mikrobnih odpornosti ali AMR – antimicrobial resistance) ne pojavlja samo proti antibiotikom, temveč narašča na širši spek-

ključna orodja za boj proti boleznim pri ljudeh in živalih. Vključujejo antibiotike, protivirusna zdravila, antimikotike in antiprototozoike. Prekomerna oziroma neustrezna uporaba

biovarnostnih ukrepov v rejah živali. Pomembna je optimalna oskrba živali v vseh pogledih in izvajanje dobrih rejskih praks. Z razumnim zmanjševanjem porabe antibiotikov in

KATALOG ŽIVIL
za javno naročanje

RECEPT

Praznična pehtranova potica s turistične kmetije Pri Kovačniku

Sestavine za testo: 500 g bele pšenične moke, 250–350 ml mleka, 20 g kvasa, 50 g masla, 5 g soli, 2 rumenjaka, 50 g sladkorja, 10 g vaniljevega sladkorja, žlica ruma, lupinica 1/2 biolimone

Za masleni nadev: 300 g mehkega masla, 90 g sladkorja v prahu, 6 rumenjakov, 2 zavitka vaniljevega sladkorja, 30 g suhega ali 100 g svežega pehtrana, 50 g belih drobtin

Kvas nadrobimo, dodamo žličko sladkorja in prilijemo malo toplega mleka ter zmešamo. V večjo skledo presejemo moko, nanjo vlijemo kvasec, prekrijemo z malo moke in pustimo vzhajati. Med vzhajanjem kvasca stepemo rumenjake z maslom, soljo, rumom, sladkorjem, vaniljevim sladkorjem in nastrgano limonino lupinico. Vzhajanemu kvascu počasi prilivamo toplo mleko in mešamo, da se sestavine sprimejo. Testo gnetemo tako dolgo, da se zlahka loči od posode in rok. Biti mora gladko, prožno in brez vidnih vozlov. Testo zvrnemo na delovno površino in ga zgnetemo v hlebček. Rahlo ga pomokamo in pokrijemo. Počiva naj 15 do 20 minut. Nato ga prengnetemo in razdelimo na več delov, če bomo pripravili več manjših potičk. Testo pokrijemo, da ponovno vzhaja. Podlaga in prostor morata biti topla. Pripravimo masleni nadev: maslo penasto umešamo s sladkorjem v prahu, rumenjaki in vaniljevim sladkorjem, na koncu dodamo pehtran. Vzhajano testo razvaljamo na debelino 1 centimeter v obliko pravokotnika in ga namažemo z nadevom. Zavijamo po krajši stranici. Tam, kjer bomo začeli zavijati, namažemo nadev do roba. En centimeter zgornjega roba pustimo nenamazan, premažemo ga le z vodo ali rahlo stepenim beljakom. Potičnico namažemo s stopljenim maslom. Tesno zavijemo, višek na koncu odrežemo in preložimo v potičnico. Testo z dlanmi rahlo potlačimo in na več mestih prebodemo do dna z leseno špilo. Pokrijemo s prtom in pustimo vzhajati od 45 do 60 minut. Pred peko testo ponovno prebodemo. Manjšo potico pečemo 45 minut, večjo pa 60 minut na 170 stopinjah Celzija. Dober tek!

NASVETI ZA POLJE, VRT IN ČEBELE

Adventni čas je čas branja, načrtovanja in priprav za prihodnjo vegetacijo na naših kmetijah

Še dolgo bomo potrebovali, da bomo zaznali skrivnosti, ki pritekajo k nam z zvezdnice Čas je, da se včlanimo v nam najbližje Društvo Ajda za biodinamično gospodarjenje. Tam bomo prejeli Setveni priročnik Marije Thun za leto 2021 in ga s pomočjo društvenih dejavnosti začeli pridno uporabljati. Jesensko enakonočje bo vsak čas tu, za njim božični čas in hitro bo tukaj zamujena priložnost za učenje. Zato pohitimo.

Kmetijska opravila po terminih Setvenega priročnika, uporaba biodinamičnih preparatov, uporaba gnojna ter kremana iz roga in biodinamično kompostiranje gnojna nam bodo približal, žal že malo odtujeno delo na kmetijah. Kaj hitro bomo ugotovili, da je dokupovanje gnojil, zdravil za rastline in kupovanje semen za kmetijo nepotrebno. Prav to pa je naloga, ki je zapisana človeku (kmetovalcu). Človek je varuh, oskrbovalec in gospodar planeta Zemlja. Naloga ne dovoljuje več odlašanja.

Setveni priročnik Marije Thun nas uči:

- razumevanja biodinamičnih preparatov in samostojne izdelave ter uporabe,
- kompostiranja, pravnega gnojenja in zelenega gnojenja,
- spodbuja in vodi nas pri pridelovanju lastnih semen,
- izdelovanja lastnih nestrupenih sredstev za zatiranje škodljivcev in navaja za postopke točne termine,
- priporoča dneve za delo s sadnim drevjem (in drugimi trajnicami), navaja dneve za rezanje cepičev in cepljenje, čase za obrezovanje, idealne dneve za obiranje, uporabo čajev (prav ste prebrali) in biodinamičnih preparatov za krepitev sadnega drevja, uči nas izdelovanja in uporabe paste za gnojenje sadnega drevja na deblo (prav ste prebrali),
- takega dela v skladu z ritmom dneva in ritmom meseca, ki rastlini pomagata pri premagovanju težav pri suši ali preobilju padavin,
- kako z uporabo čajev premagovati slabo rast kulturnih rastlin.

Da bomo leto 2021 začeli z novostmi, predlagam, da na sveti večer, 24. decembra, zakopljemo vsaj eno dobro zaprt kozarec nam najljubših semen v zemljo pol metra globoko, pokrijmo z zemljo in tam pustimo do svetih treh kraljev (6. januarja). To je čas med letoma, svete noči. Morda si težko predstavljamo, toda kaže se kot resničnost, da v tem času v zemljo zakopana semena dobijo impulze, ki so pomembni za rast in razvoj rastlin bodočnosti. Plodnost Zemlje usiha, dobra semena so temelj preživetja nas in naših otrok, zato je vredno tudi semena krepiti. Pomagajmo rastlinam tudi z zakopavanjem semen v času svetih noči.

Skrivnostna podoba, ki nam jo božična polnoč riše na nebo že dva tisoč let, po dr. Rudolfu Steinerju pove, da na vzhodu vzhaja ozvezdje Device in na zahodu zahaja ozvezdje Rib. Če smo vsaj malo večji, če je noč jasna, lahko to pravljico opazujemo sami.

Maja Klemen Cokan, KGZS – Zavod Celje; maja.klemencokan@ce.kgzs.si

NAGRADNA UGANKA

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 20. januarja na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si s svojim imenom in naslovom.

Drugo ime za Miklavža									
Lesen plot									
Papeška država									
Majhen del gorečega lesa									
Praznik Kristusovega rojstva									
Del njive med dvema razoroma									
Eden od svetih treh kraljev									
Inštrument s piščalmi, večinoma v cerkvah									
Tekoča zmes, ki jo bruha ognjenik									
Eno najstarejših mest na svetu (v Izraelu)									
Pooglenela gorljiva snov, predvsem na barju									
Po afriški reki imenovana virusna bolezen									

Izmed pravih odgovorov bomo izžrebrali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je **VSE JE DRUGAČE**.

Izmed prispelih odgovorov smo izžrebrali pet nagrajencev: Andreja Zalokar, Cerklje; Jože Šuštaršič, Dobrnič; Nataša Kos Kavčič, Most na Soči; Andrej Sojč, Pragersko; Mimi Kozamernik, Brezovica. Čestitamo!

NAGRADNA KRIŽANKA

Geslo križanke pošljite do 18. januarja na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA. Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si, seveda s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki.

Med pravih odgovori bomo izžrebrali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade.

Med prispelimi odgovori (pravilna rešitev je bila ZIMA SE BLIŽA) bodo nagrado prejeli: Tjaša Gerkman, Cerklje na Gorenjskem; Dušan Kotnik, Zreče; Rudolf Maček, Bodonci; Janez Požin, Zidani most, in Ladica Štritof, Koper. Čestitamo!

V KRALJESTVU UGANK

www.salomonov-ugankar.si

AVTOR: GREGA RIHTAR	PISEC ANALOV	POKOJNI IRAŠKI DIKTATOR HUSEIN	POD	DOLGO-ČASEN, NEZAVZET ČLOVEK	SNOV ZA GOJENJE BAKTERIJ
KRONIČNA BOLEZEN DIHAL, NADUHA					
NALOGA, DOLŽNOST (ZASTAR.)					
TURŠKO MESTO OB REKI SEVHAN					
LANTAN NEPRIJETEN OBČUTEK Z DRHTENJEM				ANTON ROP RAZIŠKO-VALEC KAMČATKE (VLADIMIR)	
				KDOR PONAVLJA S KOM UČNO SNOV (NEKDAJ)	KRAVICA, TELIČKA
PREBIVALEC DEZEL NA VZHODU OD SREDO-ZEMSKEGA MORJA	IZOBRAŽENKA	LADJA VLAČILKA ZA MANJŠE TOVORNE LADJE	POLITIK ZALOKAR URADNI JEZIK V IZRAELU	3 DREVO TROPSKE AFRIKE	
NEODLOČEN, BOJAZLJIV ČLOVEK				NAGLAVNO POKRIVALO	
NEKDANJI MADŽARSKI POLITIK NAGY				NACE SIMONČIČ	
SPOLNA ZDRUŽITEV				NAŠ NEKD. KOLESAR (TOMAZ) SOL SEČNE KISLINE	RUSKO LETOVIŠČE OB CRNEM MORJU
LEGENDARNI KRALJ KELTSKIH BRITANCEV				TELEVIZIJSKA ŠIRCA ROŠ DESNI PRITOK REKE SENE	
NORIAKI KASAI				NAŠ EKONOMIST (RASTO) GREŽILO, SVINČNICA	TANTAL
PRIPRAVA ZA PREISKAVO KRIVINE ROŽENICE				INDIJSKA BOGINJA ŽIVLJENJA RAFKO IRGOLIČ	KAZIMIR TARMAN
ALEKSANDRIJSKI VERSKI REFORMATOR				MEHKA BOMBAŽNA TKANINA ZA PLENICE	

Do sedaj več kot štiri tisoč mladih prevzemnikov

Skrajno nenavadno leto se je odrazilo tudi pri uveljavljeni rubriki predstavitev mladih prevzemnikov – predstaviti mladih kmetov in kmetov, ki so ali postajajo gonilna sila napredka v slovenskem kmetijstvu.

Marjan Papež, KGZS
marjan.papez@kgzs.si

Že v spomladanskem valu okužbe s covidom-19 ni bilo moč napisati ene reportaže in tudi te številke ne bo obogatil primer obetavne kmetije. Zato tokrat na kratko v številkah povzamamo podatke o ukrepih v okviru SKP za mlade kmete. Podatki so pretežno povzeti iz poročila Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

za podukrep M06.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete rezerviranih dobrih 63 milijonov evrov. Do 3. julija letos so bile vloge odobrene 1.413 mladim kmetom v višini dobrih 52 milijonov evrov.

Tako je bilo do sedaj v okviru ukrepa za mlade prevzemnike odobrenih 4058 vlog.

Podatki kažejo, da je več

nost, je bilo izplačanih dobrih 80 % vseh sredstev, od tega 61 % za gorska območja. Ekološka gospodarstva so prejela dobrih 16 % vseh sredstev znotraj tega podukrepa.

Kako naprej?

Generacijska prenova ostaja ena od prioritet SKP tudi v prihodnje, saj se s staranjem kmetov soočajo v večini držav članic. Zavzemali se bomo, da bodo ostala tako plačila na I. in II. stebru, ker so pomembna za razvoj in preživetje kmetij. Predvideno je, da bo za prihodnje programske obdobje v okviru shem neposrednih plačil za mlade kmete pri nas rezervirano do 4 % sredstev.

Na II. stebru SKP pa se želi, da bo ohranjenih najmanj toliko sredstev, kot jih je na razpolago v sedanjem obdobju. V pripravi so obrisi podukrepa za mlade kmete, ki se bo izvajal v prihodnjem programskem obdobju. Podukrep bo povečini podoben sedanjemu, želja pa je ga narediti še bolj dostopnega in učinkovitega za mlade kmete.

V začetku leta 2021 bo objavljen predvidoma zadnji javni razpis za mlade kmete v tem programskem obdobju.

V PRP 2007–2013 je bila podpora izplačana 2.651 mladim kmetom v znesku dobrih 55 milijonov evrov. V obdobju izvajanja PRP 2014–2020 pa je

kot pol upravičencev starih med 30 in 40 let. Povprečna starost upravičenca je 30 let, upravičenke pa 31 let. Razmerje med moškim in

ženskim spolom je 81 : 19.

Upravičenec v podukrep vstopi s povprečno 17 ha kmetijskih zemljišč v upravljanju oziroma 21,4 glave velike živine. Več kot polovica se jih ukvarja z govedorejo, sledita mešana rastlinsko-živalska pridelava in prireja ter vinogradništvo. Največ odobrenih vlog je v

Podravski regiji (19,6 %), sledita Savinjska (18,9 %) in Pomurska (13,7 % odobrenih vlog).

Upravičencem, ki kmetujejo v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejav-

Predvideno je, da bo za prihodnje programske obdobje v okviru shem neposrednih plačil za mlade kmete pri nas rezervirano do 4 % sredstev.

Pozebe, malo suše in moče ter lokalna neurja

Ne mine leto, da ne bi vremenski pojavi bolj ali manj vplivali na kmetijsko pridelavo. Med letošnjimi neugodnimi pojavi so izstopale spomladanske pozebe in poletna krajevna neurja.

Marjan Papež, KGZS
marjan.papez@kgzs.si

Pozeba je letos udarila trikrat. Prvič je zima pomahala z repom v zadnji tretjini marca, ko je bilo zaradi pozebe največ škode na zgodnjem sadju na Primorskem, drugič je mrz pritisnil v začetku aprila, ko je največ škode nastalo na sadovnjakih v Posavju. Da bi bila mera polna, je sredi aprila pozeba prizadela celo Slovenijo razen Primorske. Po teh treh pozebah je nastopila spomladanska suša, ki je precej prizadela nekatere poljščine, zlasti pšenico. Sledilo je obdobje prekomernih padavin, ki je oteževalo žetev.

V prvih dneh junija se je močno neurje s točo razbesnelo na območju Pomurja, sredi junija na območju Šentjerneja in Novega mesta in v drugi polovici junija na območju Braslovč.

Drugega julija so močni sunki vetra z nalivi prizadeli nekatere dele Dolenjske in Pomurja, tretjega julija pa je močna toča prizadela območje občin Komen in Sežana ter povzročila tudi do 100-odsto-

tno škodo na vinogradih. V Pomurju so se s točo, nalivi in

močnim vetrom ponovno soočili 21. julija, ko so bili poleg nekaterih poljščin in zelenjadnic močno prizadeti tudi sadovnjaki in vinogradi. Dan za tem so močne padavine s točo zajele območje Laškega. Konec

julija je toča zajela širše območje Slovenije in prizadela zlasti območje Kamnika, Domžal in Zasavja kot tudi širši pas Dolenjske, Savinjske doline in območje laške občine.

Sredi avgusta je neurje z

močnim vetrom zajelo območje občin Radlje ob Dravi in Mute, toča je klestila ponovno 17. avgusta, ko je najbolj prizadela območje Goriškega.

Zadnje neurje s točo 30. avgusta je zajelo najširše območje Slovenije. Najbolj so bila prizadeta območja Ljutomer, Jeruzalema, Haloz, Ptuj, Ormož, Šentjurja, Sevnice, Radeč in Laškega. Veliko škodo je močan veter s točo naredil tudi na Tolminskem, Krasu in v Goriških Brdih.

Seznam škodnih dogodkov je dolg in nič ne kaže, da bi lahko bilo v prihodnje kaj bolje. Zato je še toliko bolj pomembno poiskati načine za bolj stabilno pridelavo. Na eni strani z izboljšano tehnologijo pridelave, na drugi strani pa z učinkovitim in za pridelovalce finančno sprejemljivim sistemom zavarovanj.

Letošnje zadnje neurje konec avgusta je bilo tudi najobsežnejše in je povzročilo največ škode.

Pridružite se nam in predstavite svojo ponudbo na spletni strani

<http://www.kupujmodomace.si>

Objave vaših ponudb so brezplačne!

**KUPUJMO
DOMAČE!**
KGZS

www.kupujmodomace.si